
TARTALOM:

	oldal
Elet — ezüstmise	1
Kállay Bonaventúra Testvérünk meghalt	3
Ferencrend a keleti unióért. <i>Fr. Rupert IV. é. t.</i>	4
Tavaszi mise. Vers. <i>Fr. Makár</i>	12
Ezüstmisére. Vers. <i>Fr. Pelbárt</i>	13
Az időszámítás és az erkölcsstan. <i>Fr. Gottfried</i>	14
Gyöngysorok	19
Éjféli mise. Vers. <i>Fr. Pelbárt</i>	20
A zsolozsmázás. <i>Fr. Szilviusz</i>	21
Tárca. Tamás atya fermánja. <i>Fr. Vid IV. é. t.</i>	29
Életünköl. <i>Fr. Simeon</i>	32
Jászberényi krónika. <i>Fr. Aurél</i>	35

MAGYAR UMBRIA

A FERENCES KAPISZTRÁN-RENDTARTOMÁNY IFJÚSÁGÁNAK
ÉVNEGYEDES FOLYÓIRATA. — SZERKESZTIK: A GYÖNGYÖSI TEOLÓGUSOK

Élet — ezüstmise.

A múltó, tovasiető idő fáradhatatlan rokkáján egyhangú változatlansággal pereg életünk. Csak imitt-amott szövi bele az emberi emlékezés, tisztelet és hálás szeretet aranyszálait, hogy szürkességbevesző kis és nagy dolgunkat, porszemnyi életünknek mégis világot jelentő eseményeit fölmérje és számbavegye. Ilyen aranyszálat fűz most életünk egyszerű szöttesébe ez a szívünk-ből fakadó kis emlékezés is. Főt. P. Hermann Hermenegild Exminister Atyánk és szeretett Studium Prefektusunk huszonöt-esztendősi papi jubileumát ünnepeljük. Hódolatunknak, megbecsülésünknek és gyermeki ragaszkodásunknak ezúton is jelét akarjuk adni, amikor a Magyar Umbria jelen számát, lapunk nagyrabecsült Alapítójának és ifjúságunk melegsívű Párfogójának ajánljuk.

Ünnepelünk és emlékezünk. Az ezüstmise a pap életében a lélek és a múltó idő ünnepe. Huszonötéves emberi, papi munka lankadatlan szorgalma érlelte meg benne legszebb gyümölcsét. Huszonöt-esztendősi nagy és szép idő! Különösen nagy a legszentebb és fenségesebb emberi hivatás, az örök isteni szolgálatban ellobbanó papi élet számvetésében. Szeretett Exminister Atyánk emberöltőnyi nemes munkájának, töretlen, lelkes Istenszolgálatának negyedszázados határmesgyéjén őszinte elismeréssel, néma tisztelettel állunk meg és emlékezünk. Most nem az üresen hangzó szó ajkunkon, hanem szívünk meleg összedobbanása mondja el, mit érez lelkünk, mit óhajt a szívünk.

Huszonöt éve, hogy a gondviselő Isten szeretett Studium Prefektus Atyánkat a Szentlélek tüzes csókjával, a papi kenet hatalmat, méltóságot rejtő erejével küldte a lelkek töretlen ugarára, kenyérszegő, áldástosztó munkára. «Ignem veni mittere in terram . . .» A legnagyobb kincset, a lélek tüzét hozta a fáradt, lankadó emberszíveknek. Elárvult magyar lelkek szánítóvetőjévé lett, hogy verejtékében, könnyében, imájában vesse

ORSZ. SZÉCHENYI-KÖNYVTÁR
Hírlapok—folyóiratok
1941. évi 4370. sz.

el a megváltó isteni magot új, bőséges aratásra. Tüzet hozott és a huszonöttestendő kemény munkában tüze nem fogyott. Mert a legszentebb olajjal, az áldozatos, imádságos lélek papi olajával táplálta, óvta, védte. --- Jóságos Főatyánk soha ki nem apadó forrásból merítette élete mécsolaját: a pislákoló örökmécs — papi lelkének virrasztó jelképe mellett — hallgatta, kérte az isteni Mestert. A csendes éji órák fáradt odahajlásából hányszor lobbant lángra ez a szent tűz, csak jó Prefektus Atyánk a megmondhatója. A huszonöt éves papi élet mögött, tudjuk és érezzük, megannyi öröm és bánat, tengernyi munka, kilartó akarás, acélos lendület, emberi letörés megújrakezdés feszül. Áldozatos papi lelke fényes tükörként ragyog most előttünk. Isten keze csiszolta ilyenné és most felénk tartja. Felénk fordítja, hogy bele lássunk és benne az igazi pap arcát keressük. Mi bele nézünk ebbe a fényes tükörbe és fejlődő, fiatal papi lelkünk magára ölti legszebb vonásait.

Rá akarunk térni arra a csodálatos útra, amelyen szeretett Főatyánk immár huszonöt esztendeje halad és osztja pazarul jóságkincseit. Mi is az isteni szeretet osztogatói, tarisznyás papjai akarunk lenni, hogy bőségtarisznyánkból mindenkinek oszthassunk. Feddhetetlen papi, szerzetesi élete pedig a legbeszédebb tanítás lesz mindig számunkra, mert mi sem kívánhatunk szebb sorsot, élethivatást, mint hogy ilyen tiszta áldozati kenyérré őrlődjünk az Úr oltárán örök papi áldozatban. Akkor a mi életünk szentmiséjében is úgy hangzik majd fel a dicsérő Glória, mint szeretett Exminister Atyánk ezüstmiséjében szállott az illatos tömjénfüsttel.

Gyermeki szívünk egész melegével, hódoló tiszteletünk imádságos ajándékával álltuk körül jóságos Atyánk ezüstmisés oltárát. Igaz szándékkal és egy akarattal kértük a legszentebb Főpapot, árassza el kegyelmével, vigasztaló, erősítő jóságával szeretett Prefektus Atyánkat, hogy erőben, derűs lélekkel dolgozhasson továbbra is a lelkek megnemesítésén és építhesse az Opus Dei fenséges templomát. Az ifjúságot s főleg a Magyar Umbriát, kérjük, tartsa meg eddigi szeretetében. Legyen ezután is jóságos Atyánk, támogatónk és tanítónk, hogy bölcs vezetésével szellemben, lélekben egyaránt gyarapodhassunk Isten legszentebb szolgálatára. Vival ad multos annos!

KÁLLAY BONAVENTÚRA TESTVÉRÜNK MEGHALT...

. . . Elmentél. Az emberi fogalmak szerint nagyon korán mentél el. De a jó Isten gondolatai mások . . . Ahol mi csak kezdést, nekiindulást látunk, ott Ő már beteljesülést, befejezést lát. Az isteni mindentudás és mindenhatóság előtt mi emberek s annál inkább mi szerzetesek alázattal és hódolattal fejet hajtunk . . .

Szinte együtt indultunk neki az életnek. A gimnáziumban, a noviciátusban, a filozófián együtt voltunk, és csak most a teológián váltál el tőlünk. Azt gondoltuk és Te is úgy vélted, hogy csak rövid időre állított meg munkádban a betegség. Hiszen erős, egészséges voltál, szinte köztünk a legegészségesebb. Azért dolgoztál, tanultál annyit! . . . De a jó Isten másképp akarta.

Te már elérted a célt, Őt, akihez mindnyájan törekszünk. Hited tudássá, reményed valóra vált és szereteted még jobban lánggra kapott. Az evi'ági ragyogás, csábítás, vagy hiú dicsvágy már Téged el nem érhet. Megtisztult, égi szemmel látod a dolgokat. Most már bizton tudod, mi volt az igazi érték, és mi volt az emberi kicsinyesség, hiúság, vagy ravaszul takargatott, számító önzés. Ezek Téged már mind nem érintenek, Te már közel vagy a végtelen Jóhoz. Imádkozz értünk, amiként mi is könyörgünk Érted, hogy minél előbb élvezhesd a mennyei boldogságot.

Ferencrend a keleti unióért.

«Az unionizmus — a legtágabb értelemben véve — az egész világon megnyílvánuló törekvés, mely az összes keresztény egyházakat, hitvallásokat, egyházi társulatokat, felekezeteket és egyéneket egyesíteni akarja egy közös egyházban.»¹ — E meghatározás alapján, kevés vizsgálódás után kitűnik, hogy a Ferencrend több vonatkozásban is közel áll e szent üggyhöz: sőt az unionizmus legtevékenyebb zászlóhordozói közé tartozik.

Ha az alapító szent Atya életét nézzük: egy képben elevenedik meg előttünk az ő apostoli működésének és elhivatottságának központisége: a vézna, rongyos, alig embernyi Ferenc, az omladozó lateráni bazilika falát támogatja válláival.² Szent és sokatmondó képe ez Szent Ferenc Atyánknek. Az Úr Jézus megalapította «Egyházát, de e szent egységet igen megtépázta tizenhárom század története: s talán azért született meg az «Alter Christus»,³ akiben újraéledt az egyesítő isteni láng, s vele visszavilágított a mult egységébe s megjelölte a jövő lehetséges útjait. — De ez a kép valóban a szent Atya életét foglalja össze: nemde midőn Spoleto felé tart, akkor is az Egyház védelmében indul harcba, s midőn Assisi terein, Umbria völgyeiben békítve prédikál: ugy-e akkor is, az egység, a béke az egyetlen főgondja?... E szent apostoli tüzet nem hagyja Ferenc kialudni, s azért Regulájában — az összes rendalapítók közül elsőként — külön fejezetet szentel a misszióknak.⁴ Talán Szent Demjén templomában történt csodálatos látomása ötlük fel lelkében: — «Francisce, vade et repara domum meam, quae ut cernis, tota destruitur,»⁵ — mikor a missziós fejezetet írta. Tehát akkor, mikor Szent Ferenc előírta testvéreinknek a missziózást, egyúttal parancsot adott az uniós-tevékenységre is: hiszen az unió is misszió, azzal a különbséggel, hogy az unió célja az egység, a misszióé pedig az egyetemesség. Joggal következtethetünk ebből arra, hogy amikor előírta a nagyobbát a szeráfi Atya, a kisebbet is bizonyára beleértette.

A szeráfi Pátriárka fiai szóról-szóra értették Atyjuk utasításait: amit bizonyít az is, hogy IX. Gergely pápa tíz évvel Szent Ferenc halála után így ír a Kisebb Testvérekről: «Bővelkedvén a gonoszság és kihűlve sokak szeretete, íme az Úr létrehozta a szeretett kisebb testvéreket, akik nem keresve a maguk, hanem Krisztus ügyét, az Úr igéjének hirdetésére szentelték magukat, *legyőzve a tévtanokat*, s kiirtva a hatált okozó tévedések magvait.»⁶ Alig húsz év múlva pedig IV. Sándor pápa így ír a ferencesekről: «Ezek azok a férfiak, akik legyőzve a lélek ellenségeit azt óhajtják, hogy a katolikusok a

¹ dr. Szántay Sz.: Az unionizmus. 13. l.

² Breviarium Rom. Seraph. 16. ápr.

³ XI. Pius: Rite expiatis.

⁴ Regula Franc. XII. fej.

⁵ P. Molnár A.: Ferences szellem, 17. l.

⁶ U. o. 46. l.

hit, remény, szeretet kegyelmeiben erősödjenek, a *hithagyóknak* utat nyissanak az igazság felé és a gonosz tévedések esztelenségeit eltüntessék.»⁷

Az évszázadok folyamán a ferencesek még sok nemkeresett elismerő dícséretben részesültek. Hisz «a rend krónikásai háromszáz ferencrendi nevét jegyezték föl, akik mint a Szentszék követei, vagy nunciussai, az öt világrészben sokszor a legkényesebb ügyekben szolgálták a Szentszék érdekeit».⁸ E nagy szám miatt mi sem vehetjük az uniós mozgalom eme ferences hőseit sorra, s azért inkább a fő irányeseményekre, mint a nevekre és részletekre tesszük a hangsúlyt, s ezekből is «Kelet» nagyobbjait válasszuk ki.

A ferencesek uniós tevékenysége felölelte a keleti szakadár-ság minden ágát és behatolt központjaikba. *Keletiek*: «Mindazok a keresztények, akik valaha a római egyházal alkották a katolikus Anyaszentegyházat, de különböző szertartásokkal és liturgiai nyelvvel éltek, s lassan a Katolikus Egyháztól különváltak, akár keleten, akár nyugaton éljenek,»⁹ — most már. A keletiek ezen meghatározása ráillik: az 1. örményekre, 2. szírekre—jakobitákra, 3. káldokra, 4. az egyiptomi koptokra és 5. etiópokra (abesszínek). Központjaik a konstantinápolyi pátriárchátus, — amelynek különválása nagyobb jelentőségű volt bármelyiknél is, mert központiságánál fogva más pátriarchatusokat is: pl. az alexandriait, — magával rántott a szakadásba. Az antiochiai és jeruzsálemi székhelyek voltak még nevezetesebbek: ez utóbbi az antiochiai patriarka fennhatósága alatt állt. Ezeken kívül meg kell említeni a görögkeletiek között, — a bizanci ritus miatt — (jöllehet szláv törzsűek) — az oroszokat, bulgárokat és szerbeket, akikhez közelállnak még a románok is.¹⁰

A franciskánusok keleten nem mindig az «unió» címén töltötték be hivatásukat, de közvetve azt szolgálták «keleti misszióikkal», amely igen hatékony eszköznek bizonyult az unió előkészítésére. Talán a mai módszertani vizsgálódás hibát talál munkásságuk mikéntjében, mégis azt kell mondani, a ferencesek megtalálták és járták mindkét utat, — amely ma leginkább ajánlott az unió érdekében, szorgalmazták a tömeg visszatérítéset, s személyi kapcsolataikat is felhasználták az egyesek átérítése érdekében. Egyesítő törekvéseik: az uniós-zsinatokon jutottak sikerhez, ezeket azonban kivétel nélkül gyötrő munkák nehéz erőfeszítései előzték meg.

Igy az *örményeknél*¹¹ a ferencesek 1246 óta működnek. IV. Ince pápa (1243—54) Ortai Lőrincet a «béke angyalát teljes hatalommal küldi az örmény patriarkákhoz és püspökökhöz.

⁷ U. o.

⁸ Holzapfel: Handbuch der Geschichte des Franziskanord., 213. és P. Molnár i. m. 140. l.

⁹ P. Theof. Harapin: Quaestiones orientales.

¹⁰ U. o. 1—4. l.

¹¹ P. Lemmens: Geschichte der Franziskanermissionen, 32—33. l. és Holzapfel i. m. 213. l.

Igazi lendülethez jut az uniós tevékenység Montecorvinoi János közbelépésével, akit II. Hayton azért küldött Rómába, hogy IV. Miklósnak (1228—92) — aki az első ferences pápa volt s rövid négy évi működése alatt több, mint 2000 okiratot adott ki a misszió és unió érdekében¹² — számoljon be az örmény helyzetről és hozzon újabb segítséget. A király kérését csak V. Kelemen (1305—14) tudta teljesíteni, aki egyúttal János testvért, — akit az örmény király «az Isten angyalának nevezett — az örményföld apostoli kormányzójává nevezte ki: aki 1307-ig fáradhatatlanul teljesítette szent őrállását, mikor is nagy lázadás alkalmával megölték. V. Kelemen ekkor ismét az áldozatos lelkű ferencesekhez fordult, s elküldte követségbe Cassagne Pétert és Terdona Dánielt, akit később Tarsus püspökévé tett. — XXII. János pápa (1316—34) kívánságára őrhelyeiket átengedték a domonkosoknak.

XII. Benedek pápa (1334—42) a ferencesek közbenjárására Avignonból segítségét ígérte az örmény királynak, az egyiptomi szultánnal szemben. A segítséget kérő örmény követ magával hozta az elszakadt örmény egyház monofizita tanainak összefoglalását 117 pontban. Ezeknek helyes kiigazítását és cáfolását a ferences Tábris Dániel adta meg. Az 1341-ben összeült örmény zsinat és a későbbiek is Tábris könyvét vették vezérfonalul. 1346-ban (VI. Kelemen megbízásából) két ferences ment el az unió további ápolására: helyzetük azonban a szaracénok előnyomulása folytán mindinkább tarthatatlanná lett . . .

Jelentékeny szerepet töltöttek be a franciskánusok a *koptok*¹³ visszatérítésében is. 1439 augusztus 28-án IV. Jenő pápa (1431—47) P. Sarthanoi Albertet Egyiptom komisszáriusává nevezte ki. P. Albertnek — 1440-ben — sikerült Alexandriai János kopt pátriárkát rávenni, hogy követeket küldjön a florenci zsinatra. A patriarchatus egyesülését 1412 február 4-én hirdették ki ünnepélyesen Rómában: a S. Maria Novella templomban. Ez az unió sajnos csak rövid ideig tartott. — 1630-ban a ferences Silva-Planai Angelus és Római Ferenc fáradozásai folytán új reménység csillant fel az egyesülésre, s ezért Róma a kiváló Lódi Pált küldte az egység megkötésére: mire azonban Kairóba ért, a pátriárka meghalt és így az ügy lassan elcsendesedett. (P. Salemi Ferenc IX. Ince megbízásából 1591-ben kezdett ismét tárgyalásokat.) 1711-ben P. Cozza Lőrinc kuztosnak sikerül Capassuli Sámuel pátriárkát visszavezetni az Egyházba, akinek XI. Kelemen (1700—21) Mazet J. János ferences prokurátor révén palliumot is küldött. Sajnos, a pátriárka megterése nem hozta meg a remélt tömeg-uniót, mert 1717-ben Perugiai József a Propagandához beküldött jelentésében panaszkodik: «Ez a misszió kevés gyümölcsöt hozott. Az emberek igen megmakacsolták magukat, s legtöbbször csak érdekből jönnek hozzánk.»¹⁴ Szavait igazolja az a tény, hogy 1715-ben Kairóban 9 és Rosettiben 6 visszatérés volt mindössze. Az újabb időben

¹³ Lemmens i. m. 18—21. l. és Holzapfel i. m. 213. l.

¹⁴ Lemmens i. m. 21. l.

az uniós mozgalom erősebb lendületet kapott az iskolák szaporodtával.

IV. Jenő már pápasága előtt foglalkozott az *abesszinek*¹⁵ uniós lehetőségeivel. Trónra lépte után 1437 július 11-én Primaditzii Jakab atyának, — az obszervánsok vikáriusgenerálisának, — egész Etiópiára szóló megbízást adott, majd rövidesen (1439-ben), Sorteano Albertet küldte oda, akinek sikerült is János pátriárkát és Nikodémus jeruzsálemi szakadár archimandritát tárgyalásokra bírni: s ez utóbbinak követivel vissza tért Itáliába. A további uniós működésben a főérdem P. Alberté és Florenzi Tamásé.¹⁶ — 1700-ban XII. Ince ismét küldött ferenceseket követségbe, akik előtt I. Iyasu császár, — miután ellenvetéseit megcáfolták és kétélyeit elosztatták — letette a római hűségesküt, s erről bizonyosság-levelet küldött Rómába.¹⁷

Említésre méltó még P. Grypho flamand ferences a «maroniták apostola», akinek 25 évig tartó hősi erőlködése hozta létre az uniót.¹⁸

A keleti szakadásban Rómának legfájóbb sebe a görög szakadás, *Konstantinápoly*¹⁹ különválása: amely központiségénél fogva magával rántott más, neki alárendelt patriarchatusokat (pl. alexandriait, jeruzsálemit). Szent Ferenc első fiai megértették és tettekre váltották a Regula 12. fejezetének célgondolatát. Atyjuk halála után hamarosan, már 1232-ben őt Kisebb Testvér próbálkozik a konstantinápolyi pátriárkánál, hogy őt a Szentszékkal való egységre rávegyék. Igaz, hogy fáradozásuk nem termelte meg azonnal gyümölcsét, mert a bizantinusok szétzavarták őket; de ez csak olaj volt a lelkesedésükre, emlékeztek Atyjuk szavára, amit Hugolino bíborosnak mondott: «Mondom neked, az Úr az egész világ hasznára és lelki üdvére küldötte testvéreimet és ha megtartják amit ígértek, megadja nekik mindazt, amire szükségük lesz a hitetlenek és hívők országában.»²⁰ Meg is találták a módot, hogy visszajussanak Konstantinápolyba s a bizánci hatalom végéig — a pápák megbízásából — ők tárgyalnak a pátriárkákkal az unióról. IV. Ince pápa 1247-ben Pármai Jánost küldi keletre, aki 2 évig működött ott a «béke angyalaként». 1263-ban pedig Paleolog M. kívánságára IV. Orbán négy ferencset küldött a tárgyalásokra, s ezek annyira előmozdították az egyesülést, hogy Montecorvinoi János 1271-ben a kiegyezés lehetőségeit közölte a pápával. Sajnos, az unió nem tartott sokáig. — De a XIV. században ismét újra kezdik a ferencesek a szent harcot. 1350-ben VI. Kelemen Emergavi Vilmost küldte Bizáncba. Eredményes működését bizonyítja, hogy Paleolog János 1369-ben letette a hitvallást; amelynél P. Atheni Antal ofm. működött közre tolmácsként. 1374-ben IX. Gergely megbízásából Caracio Bertalan ér-

¹⁵ Lemmens i. m. 177. l. és Holzapfel i. m. 213. l.

¹⁶ P. Schrotty i. m. 14. l.

¹⁷ Lemmens i. m. 183. l.

¹⁸ Holzapfel i. m. 213. l., Takács Ince: Szent Ferenc Rendje 234 l.

¹⁹ Holzapfel i. m. 212 l., Lemmens i. m. 34-36 l.

²⁰ P. Schrotty i. m. 81.

kezik meg a görög metropolisba az unió megerősítésére. Később IV. Jenő pápa ismét a kipróbált ferences erőket állítja sorompóba, azonban 1453-ban bekövetkezett kalasztrófa (Konstantinápoly eleste) áthúzta az ő és utódjának, V. Miklósnak (1447--55) terveit.

Néhány szóval meg kell említeni a szakadár-görög fenhatóság alá került *Észak-Balkánt*²¹ s az ide vonatkozó uniós törekvéseket. E területeken a X. századtól a manicheizmus, illetőleg bogumilizmus volt a fő vallási-irány egész a XIV. századig, a török fenhatóság kezdetéig.

IV. Miklós pápa 1288-ban ferenceseket küldött Heléna császárnőhöz, hogy visszatérítsék fiával együtt a katolikus hitre. Fábrián testvér főnöksége alatt folyt az uniós munka. — 1291-ben a bolgár érseket akarják rávenni az egyesülésre, egy régebbi ígérete alapján; az eredményről azonban nem maradt feljegyzés. Később, kb. 200 évre megszakadt az egyenes irányú uniós munka, és meg kellett elégedniök a legszűkebbre korlátozott tevékenységgel, amelyet a nagyon változékony hangulatú török uralom még megengedett nekik. Egy azonban elvitathatatlan, hogy a Balkán vallás-életét semmiféle erőszakkal nem lehet a ferencesek hősi tevékenységétől különválasztani. Mégis ebben az egységes ferences irányításban szakadás állott be! Főleg a horvát katolikusok két pártra szakadása a jezsuiták betelepülésének eredménye: akik a horvát-egység hangsúlyozásával gyűjtöttek maguknak híveket, a délszláv-egységet képviselő ferencesekkel szemben.²²

A *bolgár* uniós tevékenység a török uralom idején csak igen lassan haladhatott előre. A XIX. sz. közepén a háborúk és pestis miatt már kolostoraikat sem tudták fenntartani, s azért 1852-ben a magyar Kapisztrán rendtartományhoz csatolták az északi zárdaikat....

A ferences tevékenység napjainkban sem szünetel, amit mutat az, hogy 1931-ben a kapucinusok²³ — P. Cyrill von Ternenzen és négy holland társa — *Lengyelországban* kezdték meg uniós működésüket, s a siker érdekében — Szentszéki engedéllyel — a keleti ritust vették át. Később még husz lengyel atya csatlakozott hozzájuk.

Ezek a túlságosan vázlatos adatok is mutatják az unióért fáradozó «kisebb testvérek» legszebb vonását, az áldozatos szeretetet. Ez az áldozatos szeretet vállalkozik a legnagyobb lehetlenségre, amikor is nem a sikert és eredményt nézi, hanem az övele parancsoló, őt szerető, és szeretetet váró Istent lebegteti szemei előtt»²⁴ Mit törődtek ezek a ferences hősök erejük kicsiségével, az eléjük lortlódó gyűlölet-hegyekkel, hogy a siker másé lesz és övék a félremagyarázás (v. ö. Katolikus Szemle,

²¹ Lemens i. m. 37-43 l.

²² v. ö. Bajza J.: Bosznia és Hercegovina vallási viszonyai (Kat. Szemle 1933 IX).

²³ Keleti Egyház 1938 nov.-dec.

²⁴ Takács I.: i. m. 308 l.

1918) marad... mentek, mert vitte őket előre a szívük, hajtotta a szeretetük: naiv lelkesedésük előtt Atyjuknak, a vállalkozó szeretet főhősének képe lebegett. Mentek és ha elestek újra felkelték és ha győztek, csendesesen tovább álltak és átadták helyüket a fontolgtató — élelmesebbeknek és ők így voltak boldogok, mert ez volt a lényegük, hogy így kellett tenniök, ezt diktálta az «anima franciscana».

Nem kisebb, de jobban agyonhallgatott ferences érdemek az *uniós zsinatokon* is szép számmal vannak. Szinte lehetetlen volna a ferences hét évszázad folyamán összeült uniós-zsinatok szeráfi-részvevőit mind sorba venni, mégis nem mehetünk el szó nélkül a két legnagyobb keleti uniós-zsinat — az 1274-ben Lyonban és az 1438-ban Ferrarában kezdődött és 45-ben Flórenceben befejezett zsinatok — mellett.

A *lyoni zsinatot* megelőzően 1274-ben IV. Ince ferenceseket küld Görögországba. A nehéz szerepre Pármai János generális vállalkozott, akit a pápa a «béke angyalának» nevezett el,²⁵ s aki még 80 éves korában is arra kérte IV. Miklós pápát (1288—92), hogy engedje meg neki a szakadárrok közötti térítést²⁶.

De «kelet» is érezte az unió szükségességét. Kifejezésre juttatta ezt Paleológ Mihály bizánci császár, aki a növekvő török veszedelemmel szemben remélt keresztes-hadjáratban bizakodva, hajlandónak mutatkozott a római egyházzal való egyesülésre. IV. Orbán pápa (1261-65) örömmel fogadta az ajánlatot és három ferences tudóst küldött Konstantinápolyba az egyesülés módozatainak megbeszélésére...

A zsinat közvetlen előkészítői a ferences Montecorvinoi János és Ascoli Jeromos dalmát min. prov. voltak.²⁷ Előbbi a purgatóriumról tartott nagyhatású és meggyőző beszédet... A pápa ekkor — az abban az időben még generális Bonaventurával megegyezőleg — P. Jeromost küldte követségbe a császárhoz három társával (Berengár Rajmund, Mugellói Bonaventura, Persecati János).²⁸ Érdemszerző munkásságukat a görög professió bekezdése is kiemeli.²⁹ János atya még a görög követségben amikor a rend 1274-ben generálissá választotta.³⁰

A lyoni zsinat legapostolibb résztvevője szent Bonaventura volt, aki az előző évben nyerte el a biborosi kalapot. Bonaventura a II. és III. sessiokon mondott nagy beszédet. Első beszédének mottoja: «Exsurge Jerusalem, sta in excelso et circumspice ad Orientem et vide collectos filios tuos ab Oriente usque ad Occidentem.» Jun. 28-án a római hit tisztaságáról és a megkötendő egységről értekezett, amelynek végeztével ünnepélyesen elénekelték a «konstantinápolyi hitvallást». (Hatan a latin és hatan a görög részről, akik között Konstantinápolyi János kisebb testvér is segédkezett.) Az ötödik gyűlés napján amelynek tár-

²⁵ P. Molnár i. m. 139 l.

²⁶ P. Gemelli—P. Takács: A franciskánizmus 445 l.

²⁷ P. Molnár i. m. 139-140 l.

²⁸ Wadding L.: Annal es Minorum tom IV. 345 l.

²⁹ u. o. 389 l.

³⁰ Holzapfel i. m. 44 l.

gya a «pápválasztás módozatai» lett volna, — az egész zsinat megrendülve vette tudomásul a szeráfi Doktor előző napon bekövetkezett halálát. A nagy veszteség felett érzett megrendülés és fájdalom jeleit: az uniós-bíboros halála fölött a zsinati és más történelmi írások is megőrizték.³¹

Joggal állapíthatjuk meg, hogy a lyoni zsinat sikeres befejezésében s eredményeiben a ferenceseknek jelentős szerep jutott.

A másik nagy, Keletet érintő uniós-zsinat a *ferrarai-flórenci*. E zsinat kezdő oka: görög részről a fenyegető török veszedelem volt, Rómát pedig az egyesülés reménye sarkalta Mánuel görög császárral való tárgyalásra. V. Márton pápa diplomáciai céllal Massano Antalt, a ferencesek akkori generálisát küldte Konstantinápolyba. Az ő fényes működése tette lehetővé — Mánuel kétszínűsége ellenére is, — hogy az eredetileg Bázélbe hirdedetett, majd Ferrarában és Flórencben lefolytatott zsinaton a görög császár (akkor már II. Paleolog János), s az egész bizánci egyház képviseltette magát.³² A zsinat közvetlen előkészítésében: főleg a politikai kiéleződés letompításában, igen nagy szerep jutott Casali Vilmosnak (a zsinat alatt már generálisnak), Sziénai Bernardinnak és Sartiano Albertnek.³³ Rövid ideig résztvett Marchiai Jakab is, de őt rövidesen Magyarországra küldték külön felhatalmazással.³⁴ P. Albert a «rex praedicatorum» több rendi testvérrel Keletre is elment, s «a pápától kapott megbízást szép humanisztikus nyelvvel elvitte Kelet haldokló császárságához,»³⁵ hogy az elszakadtakat az egyesülésre rábírja.

A zsinaton a Ferencrend szép számmal és igen jelentős megbízásokban volt képviselve. Többek között ott volt: Lajos forlii püspök, Gandisalvus gratai püspök, Illés Petragorica püspöke, Casali Vilmos generális, Angelus Perugia min. provinciális, Jakab prokurátor generális és más ferences kiválóságok: Sziénai Bernardin, Kapisztrán János, Perqueri Péter, Sartiano Albert és teológiai tanáraink közül is sokan.

A hat hivatalos latin vitázó közül kettő ferences volt: Lajos forlii püspök és Perqueri Péter³⁶

A zsinat anyagának előkészítésében is igen jelentős szerep jutott Lajos forlii ferences püspöknek.³⁷ A zsinat a megnyitástól (1438 ápr. 9) négy hónapot engedélyezett az illetékeseknek az összegyülekezésre, s ezalatt a 24 tagu különbizottság heti két gyűlésben szent Ferenc templomában tárgyalta az ülések anyagául szolgáló hitágazatokat.³⁸

A zsinat első uniós gyűlésének (okt. 8-án) tárgya: vajjon

³¹ Wadding i. m. 387-399 l., Fleurius: Historia ecclesiastica tom XXI. 629-648 l.

³² Horváth: Az unio 264 l.

³³ P. Molnár i. m. 140 l., Holzapfel i. m. 212 l.

³⁴ Wadding i. m. tom XI. 35-38 l.

³⁵ Gemelli-Takács i. m. 125 l.

³⁶ Wadding i. m. tom XI. 29-30 l.

³⁷ Wadding i. m. u. o. 30-31 l.

³⁸ Horváth i. m. 269 l.

a latin egyház hitvallásában dogmaérvényű-e a «Filioque procedit».... Ebben a nagyfontosságú vitában a hat latin vitázó között ott találjuk az említett Lajos püspököt és a szintén ferences Perqueri Pétert. Megbízásuk fontosságát kiemeli, hogy a vitához nagy tudás és higgadt fő kellett, amely megóvta őket az oktalan heveskedésektől. — Lajos püspökünk mindvégig fontos szerepet töltött be a zsinaton: azonkívül, hogy a ferrarai zsinatnak florenche való áthelyezését — a kiütött epe-mirigy-járvány miatt — ünnepélyesen kihirdette; a bázelitákat damnálta, a görögökkel közös Szentlélek misét ő pontifikálta, és nov. 8-án a «Filioque»-t oly elmeéllal fejtegette, hogy tudásával és ékesszólásával a zsinati atyákat magával ragadta.³⁹

Még kolostoraikkal, templomaikkal is az unió szent ügyét szolgálták. Apróbb megbeszéléseknek és megállásoknak (pl. a szent Antal kolostor Florenc felé) adtak helyet, így Szent Ferenc Templomában Florencheben hasonlították össze a görög és latin atyák a Szentírást.

A döntések anyaga és sikere meghaladja dolgozatunkat, még csak annyit; a zsinaton rendünk generálisa, Casali Vilmos mindvégig jelen volt és az egyesülést bizonyító okmányt ő is aláírta.⁴⁰

Ezeken a történelmileg is biztos adatokon kívül a többi ötlet, indítvány, gyakorlati és elméleti tételek számát, amelyek a ferences unió apostolok lelkében születtek meg, majdnem lehetetlen összeszámolni. Mi csak kettőt említünk: a már fentebb megnevezett P. Grypo, «a maroniták apostola» már jóval a Propaganda Congregáció kivitelezése előtt szorgalmazta a ben-született papság kiképzését.⁴¹ Sőt magát a Propagandát is a kapucinus Narni Jeromos inspirálására alapította XV. Gergely 1622-ben.⁴²

Dolgozatunk keretein kívül esik a ferences unió tevékenységnek a protestánsokra vonatkozó ismertetése: pedig ott is mennyi ötlet, áldozatosság, fáradhatatlanság, lelkes apostolság született meg a ferences lelkekben. Magának a trienti zsinatnak eseményei is egy ferences éposznak szolgálhatnának anyagául.

Mikor tanulmányunkat írni kezdtük, egy pillanatig sem gondoltunk arra, hogy tárgyunkat ki tudjuk méríteni, s most a végén még inkább érezzük, hogy itt köteteket megtöltő, de elhanyagolt történelem van. Mégis hiszük, hogy sikerült megmutatni: sohasem volt idegen rendünktől az unió munkálkodás, s apostol arcú elődeink sokkal többet tettek, mint amennyit nekik a történelem elismer. Az igazi «anima franciscana» azonban sohasem vágyott erre: megelégszik boldogan Krisztus elismerésével, s azzal a tudattal, hogy a hétszáz éves példák nyo-

³⁹ Wadding u. o. 30 l.

⁴⁰ u. o. 31 l.

⁴¹ Holzapfel i. m. 213 l.

⁴² Gemelli-Takács i. m. 208

mán a ferences utódoknak átforrósodik a szive, megfényesedik a szeme, s új harcokba indulnak Keleten és Nyugaton az unió szent ügyéért.

Fr. Rupert ofm. IV. é. t.

Forrásmunkák:

1. P. Gemelli—P. Takács: «A Franciskánismus.» (Bp., 1933.)
2. P. Schrotty P.: «A ferences missiókról.» (Bp., 1927.)
3. P. Molnár A.: «A ferences szellem.» (Szombathely, 1927.)
4. P. Takács I.: «Szent Ferenc Rendje.» (Bp., 1937.)
5. Horváth F.: «Az unió.» (Kaloosa, 1859.)
6. Keleti Egyház 1938. évf.
7. dr. Szántay—Szémán J.: «Az unionismus.» (Miskolc, 1932.)
8. Katolikus Szemle 1918. és 1933. évf.
9. Marianov—Sz. Szémán: «Hogy mindnyájan egyek legyünk.» Bp., 1939.)
10. Marx—Bilkey: «A kat. Egyház története.» (Székesfehérvár, 1932.)
11. Wadding L.: «Annales Minorum. Tom. IV. és XI. Romae. 1732, 1734.
12. Fleurius Claudius: «Historia Ecclesiastica.» Tom. XXI. 1764.
13. P. Theophilus Harapin O. F. M.: «Quaestiones selectae ad Orientes spectantes.» Romae, 1935.
14. P. dr. Holzappel: «Handbuch der Geschichte des Franziskanordens.» 1909.
15. P. dr. Lemmens: «Geschichte der Franziskanermissionen.» 1929.

Tavaszi mise.

*Reggel kivirágoztak a cseresznyefák.
Mint ünnepi misén sok ragyogó gyertyák
Lobognak a szirmok.*

*Fiatál hajtással jó százéves tölgyek,
Ibolya-tömjénnel hegyek és a völgyek
Jönnek a misére.*

*A cseresznyefákon szél harangoz végig,
Ünnepi örömben szárnyalva az égig
Kezdődik az ének.*

*— — — Ha az első vihar meg nem törte volna,
Uram, kicsi szolgálád most versenyt dalolna
Virággal, madárral.*

*Igy arcomról némán letörülöm a port
És bánatosan kezdem a Konfiteort
A kis ibolyával . . .*

Fr. Makár.

Ezüstmisére.

*A szívünk ma újjongva Veled ünnepel,
Hisz huszonöt éve mondtad először el
Istennek, hogy fiatalon vidáman viszed
Oltárára égő papi szíved.*

*És az akkor örömtől könnyes szent imád
Ma ezüstösen újjong ifjú glóriát.*

*És huszonöt év után is vagy, mi régen:
Lelkes munkás Isten szöllejében!*

*Csak érte dobog lázasan szíved:
Féltve szeretett magyar nemzeted!..
Teljesíted a nagy örök hivatást
Ezen a földön: pap vagy és barát!
Pap és barát — a nép barátja!..
Hányszor hozott a barna kámzsa,
Amerre jártál a nép között
Ferencs vigaszt, édes örömet
S ha a könnyeket letörölted,
Ezt mindig boldogan Istennek köszönted...*

*Mert nem szeretted, ha dicsértek Téged,
De örültél, ha téptek szenvedések!...*

*Huszonöt éve pap vagy és barát!
De nekünk több: mi szerető Atyát
Találtunk Benned, gyermekek,
Kik között pazarlón szórsz szét kincseket:
Tanítottál minket és vezettél,
Hányunkat papokká s barátokká tettél...
De nem csak úgy messziről néztél, ha vergődtünk,
Mindent letörölted, Neked elsírt könnyünk!...*

*Azért most csendesen köszöntünk Atyánk...
A hangunk gyöngé, de hálás imánk
Ezüstmisédnél együtt volt Veled
És a nem-felejtő hálás szeretet
Felejtessen Veled kínos könnyeket
És újjongó papi-barát szíved.*

*Imádkozzék értünk is Atyánk,
Hogy mi is elzenghessük egyszer Glóriánk!*

Fr. Pelbárt.

Az időszámítás és az erkölcstan.

Különös tekintettel a közép-európai helyzetre.

Az egyházi írók az időt az emberi élet legdrágább kincsei közé sorolják. Például az egyik írónk kifogásolja annak az angol közmondásnak a helyességét, amely szerint az idő pénz. Az idő nem pénz — mondja — hanem inkább nevezhető örökkévalóságnak, mert a mi időnk kezdete, alakítója a másvilági végnélküli életnek. Így gondolkodik az Egyház is, mikor erkölcsi kötelességeinket meghatározott időhöz köti, hogy így annál biztosabban tudjunk megfelelni az előírt törvényeknek, melyeknek betöltése az örökkévalóságba vezetnek.

Amíg az emberiség az időszámításban a Nap által mutatott igazi időt követte, a breviáriumoszás, misemondás, böjtölés szempontjából semmi kétség sem merült fel. De annál vitatottabb lett a kérdés az egyházjogászok előtt akkor, mikor az igazi idő helyébe szinte művésziösen összeállított időket kezdtek használni. Felmerült a kérdés, hogy a fent említett kötelességeinknek melyik idő szerint tudunk eleget tenni, az igazi idő szerint-e, avagy az emberi értelem által alakított idők után is igazodhatunk?

Mielőtt a különféle időszámítások ismertetésére rátérnénk, és azok használhatóságáról tárgyalnánk, vessünk egy pillantást az idő fogalmára és felosztására.

Aristoteles az időt így határozza meg: *Tempus est numerus motus secundum prius et posterius.* Tehát az idő változással összefüggő fogalom.

Kant merőben alanyi mozzanatnak tartotta. Ezzel szemben a mi véleményünk az, hogy az idő reális valami, amennyiben az alapja, a változás reális. Ha a változástól elvonatkoztatott eszmei időt vizsgáljuk, még ez sem lesz tisztán ens rationis, hanem ens rationis cum fundamento in re.

Ezután a kis meghatározás után térjünk át az u. n. általános felosztásra (*divisio generalis*), mely szoros értelemben nem tartozik a mi tárgykörünkhöz, erről csak a teljesség és a továbbiakban való könnyebb érthetőség miatt tárgyalunk.

Az idő mérésének alapja a Földnek és a Napnak a járása. De ez lesz alapja a felosztásnak is. Az egyházjog szempontjából felosztjuk órákra, napokra, hetekre, hónapokra és évekre. Az óra egy huszonnegyed része a napnak. A nap pedig magában foglalja azt az időt, amely alatt a Föld egyszer megfordul a saját tengelye körül, azaz 24 órát. A napokat éjféltől éjfélig számítjuk, nem pedig napkeltétől napkeltéig avagy napnyugtától napnyugtáig. A hét folytatólag számított 7, a hónap 30, az év 365 napot foglal magában. Tehát, ha valaki egy hónapra szóló felfüggesztést kap, akkor ez 30 napon át tartó távolmaradást jelent a megnevezett cselekményektől. De ha valaki felfüggesztését meghatározott hónapra, pl. februárra kapja, akkor ez 28, illetve 29 napos távolmaradást jelent. Hasonló a helyzet az éveknél is.

Vagyis, ha a felfüggesztés megnevezett hónapra vagy évre szól, akkor ez annyi napot foglal magában, amennyit ez a hónap vagy év a naptárban tartalmaz.

Ezek előrebocsájtása után áttérhetünk az idő sajátos felosztására (*divisio specialis*), vagyis azokra a különleges időszámítási módszerekre, amelyeket a gyakorlati élet szempontjából az emberi gondolkodás alkotott. Így különböztetünk meg igazi időt, középidőt, egységesidőt és zónaidőt. Nézzük ezeket egymás után.

Az *igazi idő* (*tempus locale verum*) az, melyet a Nap valóságos menete határoz meg. E szerint valamelyik helyen akkor van dél, mikor a Nap az illető hely meridiánjában van, azaz delel. De egyrészt abból a tényből, hogy a Nap egyenlő időkben nem egyenlő utat tesz meg az Ekliptikának, azaz a Nappályának (az a legnagyobb kör, melyen a Nap látszólagos évi mozgását teszi a Föld körül (az Aequatorra) az a legnagyobb égi kör, amely a világtengelyre merőlegesen áll) való elhajlása miatt, másrészt, mert a Föld a Nap körül nem egyenletes mozgással halad, amely abból származik, hogy a Naphoz közelebb vagy távolabb van, pontosan megállapíthatjuk, hogy a Nap nem mozog mindig egyenlő sebességgel, vagyis az időtartalom déltől délig nem mindig egyenlő hosszú. Más szavakkal: a napok az «igazi idő» szerint nem egyenlők. Tehát megállapíthatjuk azt, hogy a Napnak ezt a valóságos mozgását nem vehetjük időmérésünk alapjának, mert ehhez nekünk egyenletes időközökre van szükségünk, melyet a Nap mozgása nem ad meg. Azonban mielőtt áttérnénk a következő pontra, meg kell állapítanunk azt, hogy az igazi időt a Napnak a most ismertett járása adja, míg a következő időket az emberi értelem alkotta magának csak azért, hogy így egyenletes időközökre tegyen szert.

Az eddigiekben már megállapítottuk azt, hogy a Nap a pályáján nem egyenletesen mozog, és így az egyes delelések között eltelő idők nem mindig egyenlő hosszúak, míg nekünk az idő mérésénél egyenletes időre volna szükségünk. Ezen a nehézségen úgy segített az emberi értelem, hogy képzeletben létesített egy olyan Napot, amely az ég egyenlítőjén egyenletesen mozog, és az «igazi idő»-t helyettesítette a *középidővel* (*tempus locale medium*), amelyet a képzelt Nap mozgása szerint számított.

Igy hozott létre az emberi értelem oly időszámítást, amely a polgári életünk időszámítási alapja lett. Azonban itt egy új fogalom merült fel, az időegyenlet, amelynek segítségével a valódi napidőből, melyet pl. a napórák mutatnak vagy a Napnak közvetlen megfigyelése szolgáltat, mindig ki tudjuk számítani a középidőt. Éspedig úgy, hogy a valódi időhöz vagy hozzáadjuk, vagy abból kivonjuk, aszerint, amint a valódi Nap a képzelt Naphoz képest hátra vagy előbbre van. Négyyszer évenként az időegyenlet zérussal egyenlő, mégpedig április 15-én, június 14-én, szeptember 1-én és december 24-én. A legnagyobb eltérések: február 11-én: plusz 14 perc, 34 másodperc;

május 14-én: minusz 3 perc, 55 másodperc; július 26-án: plusz 6 perc, 12 másodperc és november 2-án: minusz 16 perc, 18 másodperc. (Révai Lexikon 10.466 l.)

A középidő elfogadásával azonnal felmerült a gyakorlati kérdés is, hogy vajjon az erkölcsi kötelességeink teljesítésében szabad-e ehhez az időhöz alkalmazkodnunk? A Poenitentiaria 1882. november 29-én kelt határozatában így döntött: *Fideles in ieiunio naturali servando et in officio divino recitando sequi tempus medium posse, sed non teneri.*» Tehát úgy határozott, hogy mind az igazi, mind a középidőt követhetjük. Ujabban a 33. kánon is elfogadta egyes szent cselekményeknél, melyre későbbben még kitérünk. (Az igazi- és középidőt közös néven helyi időnek is szoktuk nevezni.)

A középidő használatánál újabb nehézség merült fel, amelynek következményeképpen szükségszerűen létrejött a harmadik idő: az *egységesidő* (tempus alterius meridiani).

Nehézség onnan származott, hogy a középidő is helyi idő. A helyi idő pedig tudvalevőleg helyhez kötött és pedig a különböző hosszúsági vonalakhoz. 15 hosszúsági vonal egy egész óra időkülönbséget jelent az igazi és középidő között. Vagyis két olyan hely között, amely két egymás mellett fekvő hosszúsági vonalon fekszenek 4 perc az időkülönbség. Ugyanis, ha két olyan hely között, mely az 1. és 15. hosszúsági vonalon fekszik 60 perc az időkülönbség, akkor két szomszédos vonalon fekvő helyek időkülönbsége hatvan per tizenöt, azaz 4 perc.

Mellesleg tegyünk egy kis kitérőt arra nézve, hogy honnan származik a Föld egyes helyei között fennálló időkülönbség? 12 órát számítunk akkor, amikor a Nap valamely hely meridiánjában van, azaz a hely felett delel. Ugyanakkor dél van mindazokon a pontokon, amelyek ugyanezen a délkörön fekszenek. De minthogy a Föld 24 óra alatt fordul meg egyszer tengelye körül Ny.-ról K. felé, a Nap egy óra leforgása alatt 15 fokkal nyugatibbra fekvő meridiánumban delel, s az utóbbi meridián ideje ennél fogva egy órával van hátra az előbbihez képest. (Révai Lexikon 10. 471. l.)

A helyi időnek ez az egyes hosszúsági vonalak között fennálló időkülönbsége a vasúti közlekedésnek folytonos növekedésével vált kellemetlenül érzékelhetővé. Ennek megszüntetésére az egyes országokban úgy egyeztek meg, hogy a nyilvános közlekedésben a fővárosnak középidéjét fogadták el az illető tartomány egyéb helyeire is. Ily értelemben beszélhetünk budapesti, berlini, párisi stb. időről.

Az Egyház ezt az időt is elfogadta törvényeinek betöltésénél.

De még ennél az időszámításnál is igen sok kellemetlenség merült fel abból kifolyólag, hogy az utazóknak minden újabb országba való megérkezésükkel az ő időszámításuktól eltérő időhöz kellett alkalmazkodniok. Ezen segítettek akkor, amikor a legtöbb országban az úgynevezett *zónaidőt* (Tempus legale regionale) vezették be, amelynek egyrészt az az előnye, hogy több országot is magában foglal, és így megszüntette az egyes

országok között fennálló időkülönbséget, másrészt előnye az, hogy a greenwichi (grinicsi) időtől csak egész számú órákban különbözik, a helyi időtől pedig nem igen tér el.

Igy osztották fel az egész Földet 24 zónára, és különböztettek meg nyugat-, közép-, kelet-európai stb. időt. Mi a közép-európai időhöz tartozunk azokkal az országokkal együtt, amelyek a hét és fél és a huszonkettő és fél számmal jelzett hosszúsági vonalak között foglalnak helyet. Tehát a Világháború előtti viszonyok szerint idesoroljuk a következőket: Luxemburg, Ausztria, Magyarország, Németország, Dánia, Svédország, Norvégia, Svájc, Itália, Szerbia, Málta, nyugati Törökország és Afrikának a fent megnevezett hosszúsági vonalak közé eső része.

De ezek után vegyük elő a kánont, és vonjuk le közép-európai zónába eső vidékekre alkalmazható gyakorlati következményeket. A 33. kánon így hangzik: «In supputandis horis diei standum est communi loci usui; sed in privata Missae celebratione, in privata horarum canonicarum recitatione, in sacra communione recipienda et in ieiunii vel abstinentiae lege servanda, licet alia sit usualis loci supputatio, potest quis sequi loci tempus aut locale sive verum sive medium, aut legale sive regionale sive aliud extraordinarium.» Tehát ennek értelmében az Egyház törvényeinek véghezvitelénél mindig alkalmazkodni kell ahhoz az időhöz, amelyet a közösség legnagyobb része használ. Itt minálunk ez a közép-európai idő lesz. Tehát nekünk ehhez kell alkalmazkodni. Azonban az idézett kánon a kivételeket is hozta, amelyekben nem tartozunk a közösség által használt időhöz alkalmazkodni, hanem úgy a helyi időket, mint bármely más extraordinális időt követelhetünk. Ezek a kivételek: a böjt vagy megtartóztatás, szentáldozás, breviárium imádkozása és a magán mise mondása. Vegyük ezeket egymás után.

A *böjt* vagy *megtartóztatás* parancsának eleget tesz pl. Gyöngyösön az, aki a mi óráink által mutatott éjféltől éjfélig böjti. Itt zárójelek között megemlíthetjük, hogy ez a közép-európai idő. De eleget tesz az is, aki a helyi időt veszi alapul. Ezek szerint péntek és szombat közötti éjféltől 20 perccel lehet húst enni a nélkül, hogy a megtartóztatás parancsát megszegnénk. Feltéve azonban azt, hogy a pénteki hústól való tartózkodást a helyi idő szerint is kezdtük el, vagyis csütörtök és péntek közötti éjféltől 20 perccel, mert egyébként az egyházi parancs kijátszása volna, ha valaki közép-európai idővel kezdené és a helyivel fejezné be.

Itt térhetünk ki arra a kérdésre, hogy a helyi időt hogyan számíthatjuk ki a zónaidőből? A Nap amint már fentebb említettük, a 15. hosszúsági vonal felett egy órával előbb delel, mint Greenwich felett, azaz egy órával előbb van éjféltől. Ha 15 fokra 60 perc jut, akkor egy fokra hatvan per tizenöt, azaz 4 perc. Vagyis minden helyen, mely egy fokkal van keletibb irányban, 4 perccel előbb lesz éjféltől, viszonyítva az egy fokkal nyugatibb irányban fekvő helységhez. Így a gyöngyösi helyi idő a 15. hosszúsági vonal idejéhez képest ötször négy, azaz 20 perccel

előbb lesz, mert Gyöngyös öt hosszúsági vonallal keletibb irányban fekszik. Megemlíthetjük, hogy hazánkban az egyes fokokra eső négy perc időkülönbséget azért a 15. fok idejéhez adjuk, mert a közép-európai zóna valamennyi helyén a 15. fok idejét használjuk, így a mi óráink azt az időt mutatják, amely valójában Németország középső részén, azaz a 15. fokon fekvő helyeken van. De mivel Gyöngyös 5 fokkal keletibbre fekszik, ezért előzi meg 20 perccel a helyi idő a zónaidőt.

A *szentáldozásra* vonatkozólag megemlíthetjük, hogy magunkhoz vehetjük a Szentszíneket akkor is, ha a közép-európai és a helyi idő két éjféλι idõtartalma között még ételt vagy italt vettünk magunkhoz. Ennek Magyarországon nincs nagy jelentősége, mivel a helyi idő éjfélje megelőzi a közép-európai idõszámítás éjféljét, és ezért nekünk a böjtöt még éjfél előtt meg kellene kezdeni. De annál fontosabb a 15. hosszúsági vonaltól nyugatra esõ helyeken, mert itt a helyi idő nem megelőzi a közép-európai időt, hanem követi, és pedig annyiszor 4 perccel, ahányadik hosszúsági vonalon fekszik az illetõ hely a 15. foktól nyugati irányban számítva. Így pl. a luxemburgi részen 12 és fél 1 óra között ehetnek a szentáldozás napján.

A *breviárium* imádkozásánál előre meg kell állapítani azt, hogy éjfél-tõl éjfélig szükséges elvégezni. De itt is bármelyik időt vehetjük alapul. Ezért itt Gyöngyösön a helyi idő szerint már éjfél előtt elkezdhetjük a következõ napi officium Primáját, természetesen figyelmen kívül hagyva a Matutinumot és a Laudest, melyeket elõlegezni (anticipálni) is lehet. Ezzel szemben a mi zónánkhoz tartozó, de a 15. hosszúsági vonaltól nyugatra esõ egyes helyeken (pl. Luxemburg), még éjfél után fél órával késõbben is elkezdhetjük az elõzõ napi officiumot, mert itt a helyi idő a közép-európai idő után következik.

Végül térjünk ki a *szentmise mondásának* az idejére. A Misszálé elõírása szerint: «dici potest quacunq̄ue hora ab aurora usque ad meridiem.» De mivel a hajnalpír az igazi napfelkeltétõl függ, világos, hogy itt csak az igazi időt, azaz a csillagászati időt vehetjük alapul. Tehát a közép-európai idő aligha jöhet számításba. A végsõ határidõnél már mindkét idõhöz alkalmazkodhatunk, és így a közép-európai idő és a helyi idő déli 12 órája között még elkezdhetünk szentmisét mondani.

Meg kell azonban említeni a szerzetesek kiváltságát, akik szükség esetén éjfél után 2 órakor bármely templomban misézhetnek, a szerzetesi templomokban pedig más pap is élhet ezzel a kiváltsággal. Ennél az idõnél azonban már bármelyik idõszámítási módot vehetjük alapul. Így, itt, Gyöngyösön a helyi idő éjféljétõl, azaz éjfél elõtti 20 perctõl, számítjuk a 2 órát, és ha az időt moraliter értjük, már a mi óráink által mutatott, vagyis a közép-európai idő szerint kb. 1 óra után 10—15 perccel elkezdhetjük a szentmisét, mivel a helyi idő után 2 órakor fejezõdik be. Ugyancsak ennek a kiváltságnak az alapján még a közép-európai délutáni 3 órakor is elkezdhetünk misét. Természetesen Magyarországon e téren a helyi idővel élni nem

előnyös, mert ez megelőzi a közép-európai 3 órát. De a 15. foktól nyugatra eső részeken még egy fél órával kitolhatjuk a szentmise kezdetének az idejét. Pl. Luxemburg környékén még délután fél 4 órakor is kezdhetünk szentmisét. Természetesen itt is moraliter vettük a kiváltság által adott időt. Vagyis úgy, hogy a szentmisét nem fél 4 órakor kell befejezni, hanem akkor lehet elkezdni.

Mielőtt befejeznénk dolgozatunkat, megemlíthetjük azt, hogy egy időben két törvénynek is eleget tehetünk úgy, hogy mindkettőnél különféle időszámítást veszünk alapul, azonban csak akkor, ha mindkét törvényt sértetlenül szolgálhatjuk. Nézzünk egy példát ennek alapján a gyakorlati életből. Csütörtök és péntek közötti éjszaka a mi óráink által mutatott, azaz a közép-európai időszámítás szerint Gyöngyösön már éjfél előtt 20 perccel elkezdhetjük a Prima mondását, mert a helyi idő szerint akkor már elmúlt éjfél, vagyis már a pénteki napban vagyunk. De a Prima befejeztével, amely mondjuk 10 percet vett igénybe, még ehetünk húst, mert a böjtnél a közép-európai időt vesszük alapul, amely szerint még csak 10 perc múlva lesz éjfél, azaz csak 10 perc múlva kezdődik a böjt. Ismételjük azonban azt, hogy ezzel a törvénnyel csak akkor élhetünk, ha mindkét törvényt, függetlenül ugyan egymástól, de teljes pontossággal betölthetjük, vagyis ha az egyik törvény supputatioja nem teszi lehetetlenné a másik betöltését.

Befejezésben tehát összefoglalhatjuk azt, hogy az Egyház a legkülönbözőbb időszámításoknak helyet ad a törvényeinek a betöltésénél, részben azért, mert igen kis mértékben térnek el egymástól, de főképpen azért, mert nem akarja híveit eltérésre kényszeríteni attól az időtől, amely szerint, a közszokás alapján, rendezi mindennapi életét. Már pedig a közép-európai időszámítás adja a közösség által elfogadott időt, ezért engedi meg az Egyház ennek a használatát. A különféle helyi időknek a használatát pedig azért engedi meg, mert azok közelítik meg legjobban azt az időt, amelyet a csillagvilág mozgása megállapít.

Fr. Gottfried.

Gyöngysorok . . .

Én mindent, fájdalmat és örömet egyaránt Isten szeretetteljes kezéből fogadok. Ő tudja legjobban, mi válik javunkra. Egyetlen vágyam, hogy Őt szeressem. Oh, az az egyetlen aggságom, hogy Őt oly kevésbé szeretem. (Parzhami szent Konrád)

* * *

Szent Ferenc a Középkor Apostola, Assiszi bűnbánója, Verna Megfeszítettje, Greccio remetéje. Az olaszok legszentebbje s a szentek legolaszabbja. Azonban alázatosságával és egyszerűségével lett mégis az Egyház kertjében a legegységesebben kinyílt virág. (P. V. Facchinetti)

Éjféli mise.

A zúgó szél, mint vad cimbalmos
Ablakomra sok cseppet halmoz.

Fütyülve rikolt, mint jóbarát
hidegen metsző jóéjszakát.

Verte-verte az ablakot,
hirtelen elhancúrozott.

Közben beáll a vak-sötétség
s vele sok álmodó reménység...

S amíg ágyamon gondolkodom
s a szél zenéjét hallgatom,

szétnyílik minden: templom, oltár,
orgonán bűgva zeng a zsoltár...

Álom vagy valóság: én vagyok,
kin ragyognak papi ornátusok.

S hirtelen örömmel, könnyben zengem
megyek felé, ki megvidámit engem...»

aztán szent csendben lehajolok
s mikor nehéz, szent ígét sutlogok...

...mindennek vége. A szél zokog, kopog...

Fr. Pelbárt.

Olvas a kereszt könyvében. A földi és fölösleges tudákos-
sággal miért foglalkoznánk. Boldog aki visszatartja magát et-
től Istenért. (szt. Ferenc)

* * *

Annyit tud az ember, amennyit tesz. A szerzetesnek annyit
ér a szava, amennyit ő maga meg tett belőle. (szt. Ferenc)

* * *

Jaj annak a szerzetesnek, akil ha mások a magasba he-
lyeznek, a maga saját jószántából nem akar onnan leszállni.
(szt. Ferenc)

A zsolozsmázás.

A mindenkor imádkozó egyházban a nyilvános istentiszteletnek két főrésze van: a szentmise és a zsolozsma. Dolgozatunkban ez utóbbival akarunk foglalkozni, egyrészt, hogy tüzetesebben megismerhessük a zsolozsma végzésének szabályait, másrészt pedig, mint jól ismertet, lélekkel és örömmel végezzük.

A zsolozsma eredete¹ ősi multra nyúlik vissza: a zsidóknak a zsinagógákban végzett közös imádságáig. A zsidók az Úr Jézus idejében, napjában kétszer, sőt néhol háromszor is összejöttek a zsinagógákban és nyilvános istentiszteletet tartottak, amely zsoltárok énekléséből, az Ószövetség olvasásából és különböző áldásból állott. Ezekre az ájtatossági gyakorlatokra kezdetben a keresztények is eljártak. Később azonban elszakadtak a zsinagógától és maguk között külön végeztek az előzőhöz hasonló istentiszteletet.

Már az apostoli korban megtaláljuk a zsolozsma imádság két főrészét: a reggeli és az esti istendicsőítést (Laudes matutinales et vespertinae). Ezekhez járul a III. században a három kis Hora: a Tertia, Sexta és Nona, a IV. században pedig a Prima (Cassian: altera matutina), amelyek kezdetben csak mint magánájtatosságok szerepeltek. A Completorium eredete pedig Szent Benedek nevéhez fűződik. Szent Benedek ugyanis elrendelte, hogy a vacsora, amely vecsernye után volt, mindig akkor legyen, amikor nem kell még lámpát égetni. Így tehát a vecsernyét már nem lehetett többé esti imádságnak nevezni, viszont esti imára szükség volt, és ez lett a Completorium. Így tehát Szent Benedek idejében, 530-ban megtaláljuk a karimák valamennyi részét.

Magában a római egyházban a karimák rendezése Nagy Szent Gergely nevéhez fűződik. Később azonban a Gergely-féle liturgiát kevés helyen tartották meg teljesen, sőt még Rómában is eltértek tőle. Ezeknek a különféle eltéréseknek azután V. Pius pápa azzal vetett véget, hogy az eddigi szokásokat eltörölte és kötelezően előírta a római breviárium végzését. Rendeletében VIII. Kelemen, VIII. Orbán és XIII. Leó pápa végzett kisebb-nagyobb változtatást. Végül X. Pius pápa az egész breviárium szabályait gyökeresen átalakította. Ettől kezdve minden hivatalos breviárium címlapjára fel kell írni: «Breviarium Romanum a Pio X reformatum.»

1. Krisztus Urunk az imádságot minden hívőjének elsőrangú kötelességévé tette: Mindenkor imádkozni kell és abba bele nem fáradni. ² E figyelmeztetés nemcsak az egyes személyeknek szól, hanem magának az egyháznak is, azaz Krisztus Urunk e kijelentésével törvényt állított fel a nyilvános istentisztelet számára is. Mert ha az egyeseknek kell mindenkor

¹ Mihályfi Á. dr.: A nyilvános istentisztelet 311. l. P. Unghváry A. O. F. M.: A római egyház liturgiája 87. l. Dom. M. Prümmer O. P.: II nr. 360. Genicot S. J.: Theologia Moralis II nr. 50.

² Luk. 18, 1.

imádkoznia, hogyan hanyagolhatná el ezt az egyház, Krisztus jegyese. Az egyház ezt a nagy fontosságú kötelezettségét teljesíti akkor, amikor a nap bizonyos óráiban papjai által zsolozsmában imádkozik a hívek szükségleteiért. A zsolozsma tehát nem más, mint az Egyház által nyilvánosan előírt, naponkénti imádság. Isten dicsőségére és a hívek testi-lelki javára. Tehát minden nap az egész földkerekségéről eggyé forrott, hatalmas ima száll az egyház lelkéből az ég felé, hogy azt e mindent át-törő fegyverrel megostromolja és övéinek kisdje a szükséges kegyelmeket.

A zsolozsma végzésének kötelezettsége³ hármas forrásból fakad: a) nagyobb egyházi rendek fölvételéből, azaz a subdiaconátustól kezdve és pedig a szentelés órájától számítva. Így tehát, akit 11 órakor ordináltak, az a vecsernyétől kezdve köteles végezni a zsolozsmát. Kérdés, eleget tette-e a zsolozsmázás kötelezettségének az, aki már a szent rend fölvétele előtt elvégezte a zsolozsmát? Nagyobb bizonyossága van annak, hogy nem; és pedig azért nem, mert a zsolozsma az egyház nyilvános imája és mint ilyent csak az egyház nyilvános szolgája végezhet. De valószínű a másik vélemény is, és pedig az első vélemény érvének megcáfolásából kifolyólag: nemcsak az egyház nyilvános tagja végezheti a zsolozsmát, mert egy kiközösített pap nem nevezhető már nyilvános tagnak és mégis köteles végezni. (C. I. C. 135. cn.)

b) A zsolozsma végzésének kötelezettsége eredhet különféle egyházi javadalom élvezéséből is, jóllehet az illető talán még nagyobb rendet nem is vett fel. Súlyos kötelezettségük kitűnik abból is, hogy ha a javadalmat élvező a napi zsolozsmát elhagyja, visszatérítésre köteles. (C. I. C. 1475. cn. 2. §.)

c) Végül kötelesek a zsolozsmát elvégezni a karimára kötelezett szerzetesek is, és pedig karban valamennyi. De ha valaki valamilyen okból karimán részt nem vehet, magánúton csak akkor köteles elmondani, ha már ünnepélyes fogadalmas. (C. I. C. 610. cn.) Azok tehát, akiket e három pont érint, kötelesek a zsolozsmát elvégezni, és pedig súlyos bűn terhe mellett.⁴

Általában aki a napi zsolozsmának jelentékeny részét elhagyja súlyosan vétkezik. Jelentékeny rész megfelel egy kis Hora-nak.

A zsolozsmát az egyház kétféleképen végezteti: nyilvánosan — karban, (erre kötelesek a székes- vagy társas káptalanok és a szerzetesek), magánúton, csendesen. Aki magában sem tudná elvégezni, az köteles társat keresni, akivel el tudja mondani, de ha ilyen társat könnyen nem talál, pénzért nem köteles fogadni. A kanonokok, ha valamilyen okból nem jelennek meg a kóruson, visszatérítésre kötelesek. A szerzetesek pedig,

³ Mihályfi A. O. F. M. i. m. 82. l. Dr. J. Dal Sasso: Liturgiae Sacerdotalis nr. 81. S. Alphonsus Lig.: Theol. Mor. IV. nr. 233. Prümmer O. P.: II. nr. 363. A. Piscetta-Gennaro: IV nr. 101. Genicot S. J.: nr. 46-48. A. Iorio S. J. Theologia Moralis: II. 1081 p. P. Ungváry A. O. F. M. i. m. 82. l.

⁴ V. Pius: Constitutio ex Proximo.

ha engedély nélkül nem vesznek részt a karimán, vétkeznek, mégha azt magánúton el is végzik. Vannak szerzők, akik azt állítják, hogyha a szerzetes sokszor és ok nélkül elmarad a kórusról, súlyosan vétkezik. De mások viszont, köztük Appelter, ⁵ azt állítják, hogy itt csak helyi, nem pedig személyi kötelezettségről van szó és így az egyesekre nem lehet súlyos kötelezettséget fölállítani, hanem csak a karra. ⁶ Ha tehát mások el tudják végezni a hiányzó nélkül is a karimát, az utóbbi legalább is a súlyos bűnt elkerüli.

2. A zsolozsmát abban a formában kell végezni, amelyben az egyház előírja, vagyis azon római breviárium szerint, amelyet X. Pius pápa 1913. jan. 1-étől kezdve kijavított. ⁷

Természetesen ez alól kivételek azok a szerzetesek és egyházmegyék, amelyeknek saját rendi, illetve egyházmegyei zsolozsmájuk van. De magánúton ezek is végezhetik a római breviárium szerint. A legújabb egyházi törvénykönyv szerint Szűz Mária kis officiuma, halottak officiuma, bűnbánati és a graduális zsolozsmák elvégzésének kötelezettsége mind magánúton, mind karban megszűnt. (Nálunk, ferenceseknél mint rendi előírás megmaradt a kóruskötelezettség.) De Szent Márk napján és a keresztljáró napokon kötelező a mindenszentek litániájának elvégzése és pedig egyesek szerint halálos, mások szerint csak bocsánatos bűn érhe mellett.

Naponta azt a zsolozsmát kell elvégezni, amit arra a napra az egyházmegyei vagy a szerzetesrendekben a tartományi naptár megjelöl. Szerzetesek más tartományokban alkalmazkodhatnak azon tartomány naptárjához, amelyben tartózkodnak. Megtehetik ezt a világi papok is, ha hivataluk nincs javadalomhoz kötve. Javadalmas papok (kanonokok, plébánosok) akár milyen egyházmegyében is időznek, mindig a saját egyházmegyéjüknek és templomuknak a zsolozsmáját tartoznak elvégezni. Szerzetes, aki egy hónapnál több időt tölt, más tartományban, köteles alkalmazkodni azon tartomány naptárához. Ha valaki azt gondolja, hogy a naptár hibás, akkor is köteles a naptár szerint végezni a zsolozsmát. De ha biztosan tudja, hogy hibás, akkor nem tartozik követni.

Nem szabad a napi zsolozsmát másnapi zsolozsmával felcserélni. ⁸ Súlyosan vétkezik, aki ezt évente többször ok nélkül megteszi. Egyes morálisták — Sporer, Laymann — valószínűen állítják, hogy csak bocsánatosan vétkezik, aki évente párszor (háromszor, négyszer) cseréli fel a zsolozsmát, feltéve, ha az amivel felcserélte az illető nem lényegesen rövidebb. Ha ez a felcserélés valamilyen okkal történik (nagy fáradtság, betegség, bizonyos szent iránt érzett nagyobb áhítat) néhányszor egy évben megengedhető minden bűn nélkül. Gyakran azért

⁵ Appelter: *Sacrae Liturgiae promptuarium* II. n. 10.

⁶ Mihályfi A. dr.: i. m. 322. l.

⁷ Prümmer O. P.: II: nr. 368. *Piscetta-Gennaro*: nr. 114.

⁸ Dom. M. Prümmer O. P. II. nr. 370.

nem engedhető meg, mert az ilyen gyakori cserélgetés a zsolozsma látszólagos megvetését kelti.

Ha valaki tévedésből cserélte fel az egész zsolozsmát, nem tartozik azt újból elvégezni, mivel az Egyház senkit sem kötelez, hogy egy napon két zsolozsmát végezzen. Erre az esetre is áll az az alapelv: officium pro officio.⁹ De ha pl. valaki lényegesen rövidebbet végzett, (három lectiósat kilenc lectiós helyett) akkor az illető tartozik az elhagyottakat pótolni.

De ha valaki a tévedést még a zsolozsmázás közben észreveszi, akkor vagy a már megkezdettet folytatja, vagy pedig a tévedés észrevételétől kezdve a szabály szerinti zsolozsmát végzi.¹⁰ Mert Szent Alfonz szerint is érvényes ez az elv: Error corrigitur, ubi deprehenditur.

Áki az egyik hora helyett, pl. a Sexta helyett a Nonát kétszer elvégezte, köteles a Sextát még egyszer elvégezni, mert az előbbi szabály: officium pro officio, csak akkor érvényes, ha nemcsak a mennyiség, hanem a forma is egy.

Áki pedig tévedésből egy később előírt zsolozsmát végzett, az majd mikor ez a zsolozsma lesz előírva, vagy ezt újra elvégzi, vagy pedig az elhagyottakat végzi az előírt helyett.

3. A zsolozsmát a következő szabályok szerint kell végezni: a) szavakat kiejtve, b) meghatározott szándékkal, c) kellő figyelemmel, d) teljesen, e) megszakítás nélkül, f) egymásutánságot betartva, g) megfelelő helyen és helyzetben, h) végül a kijelölt időben.¹¹

a) Szavakat kiejtve. A zsolozsma ugyanis nem pusztán a lélek imádsága, hanem az ajaké is, vagyis minden szót ki kell ejteni, de nem szükséges, sőt egyenesen a szomszéd türelmének kipróbálására szolgál a susogó zsolozsmázás. A karban végzett zsolozsmázásnál nem szabad az egyes szavakat elharapni vagy elhadarni. Az egyik kórus vigyázzon arra is, hogy addig ne kezdjen bele, míg a másik kórus abba nem hagyta. Élő van írva az is, hogy a kórus a versek közepén, a csillagnál megálljon és legalább kétütemnyi szünetet tartson. Ezzel az előírással szemben ellenkező szokást, mint visszaélést az előjárók tartoznak kiküszöbölni. Amit a felolvasó olvas, azt a többi nem tartozik olvasni, de köteles hallgatni. Áki készakarva nem figyel a felolvasott részekre, feltéve ha ez jelenlékeny rész, nem tett eleget a zsolozsmázás kötelezettségének. Szabad a zsolozsmát társsal is mondani, aminek a szabálya ugyanaz, mint a karimáé: amit az egyik mond, kell, hogy a másik is hallja. Tehát süket társsal nem zsolozsmázhat. Ezen szabály alól t. i., hogy szavakat kiejtve kell végezni a zsolozsmát, kivételt képezünk mi ferencesek mégpedig X. Leónak 1516-ban kiadott kiváltsága alapján, melyről bővebben majd a ferences kiváltságoknál tárgyalunk.

b) A zsolozsmát meghatározott szándékkal is kell végezni,

⁹ A. Piscetta — A. Gennaro IV. nr. 115. E. Genicot S. J. II nr. 51.

¹⁰ Lessius 1. 2. c. 37. nr. 77. A. Piscetta — A. Gennaro IV. nr. 116.

¹¹ Mihályfi i. m. 321. l.

azaz mindig Istent dicsőíteni és imádni. Ezt a szándékot kifejezetten felindíthatjuk az Aperi imádság elmondásával. Ajánlatos még az egyes Horák előtt is felindítani a jószándékot, de általában kimondhatjuk azt, hogy aki öntudatosan kezébe veszi és mondja a zsolozsmát, annak mindig meg van az előírt szándéka.

c) Továbbá a zsolozsmát kellő figyelemmel is kell végezni.¹² Figyelem lehet külső és belső. A zsolozsma érvényes elvégzéséhez sem a dolog természetéből, sem pedig az egyház parancsából nem elengedhetetlenül szükséges a belső figyelem. Elégészes tehát a külső figyelem is. A belső figyelem meggátlója a szórakozás, amely lehet önkényes és önkéntelen. Mindkét esetben a zsolozsma elvégzése érvényes, bár az elsónél — azaz a készakarátú elszórakozásnál — bocsánatosan vétkezünk. A külső figyelmet, mely lényeges kelléke a zsolozsma-imának, meggátolja az olyan cselekedet, mely a belső figyelmet kizárja. Ez kettős lehet: lehet olyan, mely csak kevéssé akadályozza a belső figyelmet, pl. öltözködés, de lehet olyan is, mely teljesen kizárja, pl. újságolvasás. Az első esetben bocsánatosan, a másodikban pedig súlyosan vétkeztünk, feltéve; ha ez a cselekvés jelentékeny részre terjed ki.

d) Továbbá a zsolozsmát teljes egészében kell elvégezni. E pontnak eleget teszünk, ha az egész imádságot, mely aznapra elő van írva, elmondjuk, és ha az egyes szavakat is minden változtatás és megcsonkítás nélkül ejtjük ki. Az első követelményhez hozzátartozik a Pater, Ave, és Credo is, de nem tartozik hozzá az Aperi és a Sacrosanctae imádságok elvégzése. Aki a napi zsolozsmából jelentékeny részt elhagy, súlyosan vétkezik. Hasonlóképpen akkor is, ha a zsolozsma jelentékeny részén át a szavakat megcsonkítja, vagy megváltoztatja.

Aki pedig nem ugyan jelentékeny részt, hanem kevesebbet (zsolárt, himnuszt) hagy el, bocsánatosan vétkezhetik. Jelentékeny rész, mint már fentebb mondtuk, megfelel egy kis Horának. Vannak azonban olyan moralisták is, akik azt állítják, hogyha valaki egy kis Horának harmadrészét elhagyja, már súlyosan vétkezik. Érvelésük pedig az, hogy ez a rész egy kis Horához viszonyítva már jelentékeny.¹³ Állításuk alaptalan és pedig azért, mert a zsolozsma kötelezettségének betöltésére csak egy parancs áll fenn, nem pedig annyi, ahány Hora van. Tehát amikor jelentékeny részről beszélünk, ez mindig az egész zsolozsmára, nem pedig annak csak egy részére vonatkozik.

Kérdés, hogyha valaki kételkedik, hogy valamit kihagyott a zsolozsmából, kell-e azt pótolni? Aggályos lelkiismeretűnek nem. Egészséges lelkiismeretű egyénél pedig, ha a kétely komoly, el kell végeznie, mivel ilyen esetben a parancsot illeti jog szerint az elsőség. Ha pedig gyenge kétség áll fenn, nem kötelező az elvégzés, sőt sokak szerint nem is ajánlatos annak újbóli elvégzése, mert könnyen aggályosságra vezet. Ha tehát

¹² Piscetta — Gennaro, IV. 127. nr. Genicot S. J., nr. 59.

¹³ Lig. Szt. Alphonsus: Theol. mor. IV. 146 nr.

valaki csak arra is emlékszik, hogy egy zsoltárt, vagy himnuszt elkezdett, de nem tudja, hogy befejezte-e, az illető nem tartozik az újból elvégezni. Sőt, ha már valaki pl. a Nonát végzi, és kételkedni kezd, vajjon a Sextát elvégezte-e, nem tartozik azt újra elvégezni, mivel a rendes körülmények között az egyik Horát mindig a másik után szokta végezni, nem pedig felcserélve. Tehát valószínű, hogy a Sextát már elvégezte s így nem tartozik ismételni.¹⁴

e) Továbbá a zsolozsmát megszakítás nélkül kell elvégezni. Ha valaki minden ok nélkül megszakít egy Hórát, bocsánatos bűnt követ el, de ha bármilyen kis okunk van rá, megtehetjük. Két különböző Hórát azonban minden ok nélkül meg lehet szakítani.¹⁵

f) Az egész zsolozsmát a Hórák szerinti sorrendben kell elvégezni (Mat., Laud., Prima, stb.). Ha valaki ok nélkül felcserél két vagy több Hórát, bocsánatosan vétkezik. Hasonlóképpen nagyobb valószínűsége van annak a véleménynek, hogy bocsánatos bűnt követ el a kórus, illetve az előljáró, ha ok nélkül két Hórát felcserél.¹⁶

A szentmise elvégzése a Matulinum elvégzése előtt szintén csak bocsánatos bűn. (Természetesen ok nélkül.)

g) A zsolozsmát továbbá megfelelő helyen és helyzetben is kell végezni. A kóruson pontosan be kell tartani azokat a szabályokat, amelyeket a rubrikák előírnak. Magánúton bárhol végezhetjük, utcán azonban ok nélkül nem illik. Magánúton bármilyen helyzetben is végezhetjük, mellőzve a kórusi testtartásokat, de ha valaki megteszi, nagyon dicsérendő.¹⁷

h) Végül a zsolozsmát a kijelölt időben kell elvégezni¹⁸ és pedig az egészet egy napon. Az egyházi időszámítás szerint egy nap tartama: éjféltől éjfélig. Tehát ez alatt az idő alatt kell az egész zsolozsmát elvégezni. Továbbá, az is elő van írva, melyik Hórát mikor kell elvégezni: Mat.-ot, Laudest, Primát és a Tertiát délelőtt; Vesperást és a Completóriumot délután; a Sextát és a Nonát pedig elvégezhetjük délelőtt és délután is. Azonban bármilyen észszerű ok elégséges arra, hogy a sorrendet megváltoztassuk. A Matulinumot és a Laudest szentszéki engedéllyel szabad anticipálni is. Az anticipálás megkezdődhetik dél és a napnyugta közötti időben. La Croix szerint a következő táblázat mutatja az egyes hónapokban az anticipálást:¹⁹

Jan. 20. $\frac{1}{4}$ 3 ó; Ápr. 4. $\frac{1}{4}$ 4 ó; Aug. 1. $\frac{3}{4}$ 1 ó; Okt. 11. $\frac{3}{4}$ 3 ó.
 Febr. 13. $\frac{1}{2}$ 3 »; Ápr. 20. $\frac{1}{2}$ 4 »; Aug. 21. $\frac{1}{2}$ 4 »; Okt. 20. $\frac{1}{2}$ 3 »
 Márc. 1. $\frac{3}{4}$ 3 »; Máj. 10. $\frac{3}{4}$ 4 »; Szept. 7. $\frac{1}{4}$ 4 »; Nov. 18. $\frac{1}{4}$ 3 »
 Márc. 18. 3 »; Jún. 8. 1 »; Szept. 24. 3 »; Dec. 15. 2 »

¹⁴ „ „ „ : „ „ IV. 150 nr.

¹⁵ „ „ „ : „ „ IV. 167 nr.

¹⁶ Prümmer: II. 370 nr.

¹⁷ Mihályfi i. m. 326 l.

¹⁸ Piscetta — Gennaro, IV nr. 117-19. Genicot nr. 53-56.

¹⁹ Alphonsus Lig.: Theol. Moral. IV nr. 373.

La Croix ezt a táblázatot más német szerzőktől, Elbeltől és Holzmanntól veszi. Tehát e szerint a Mat.-ot a legkorábban december 15-én és pedig már két órákor lehet anticipálni és a legkésőbbben pedig június 8-án, és pedig 4 órákor. A legújabban azonban már a Szertartások Bizottsága általánosan megengedte a 2 órára való anticipálást az év hármelyik napján, egyeseknek pedig engedélyt adott a délután 1 órára való anticipálásra, sőt az Irgalmas rend tagjai az 1899. június 12-én kapott engedély alapján az anticipálást már délből is megkezdhetik.

Ezek az engedélyek természetesen csak magánúton való végzésre, nem pedig a karimára vonatkoznak. A kórus végzésére megmaradtak a fent leírt előírások.

4. A zsolozsma végzésének kötelezettsége alól a következő okok mentenek fel:²⁰ súlyos betegség; pl. erős fejfájás. Ilyen és hasonló esetekben, ha kételkedik valaki, hogy köteles-e a zsolozsmát elvégezni, akkor nem tartozik azt elmondani, sőt még akkor sem, ha úgy gondolja, hogy 1-2 Hórát minden nagyobb megerőltetés nélkül el tudna végezni. Sőt még azok a betegek sem tartoznak a zsolozsmát elvégezni, akik már annyira jobban vannak, hogy más könnyebb dolgot tudnak is olvasni. b) Felmenthet a zsolozsmázás kötelezettsége alól az egyházi felsőbbség is, még pedig egyszer s mindenkorra a pápa, bizonyos időre pedig a püspök és a szerzetes rendfőnök. c) Felment a zsolozsma végzése alól nagy elfoglaltság is és pedig részben vagy teljesen. Részben ment fel az olyan elfoglaltság, amely még hagy valamelyes időt a zsolozsma végzésére is. Teljesen pedig az olyan munka, amely mellett csak súlyos megerőltetéssel lehetne a zsolozsmázást elvégezni. Pl. aki egész nap gyóntat. Ez az alapja a katonapapok felmentésének is háború esetén. Általános elvként kimondhatjuk, hogy senki sem tartozik éjjel végezni a zsolozsmát, ha nappal nem ért rá. Természetesen az ok, ami miatt nem volt ideje a zsolozsmázásra, elhalaszthatatlan és komoly volt. d) Végül felment a zsolozsmázás alól a természetes lehetetlenség. Pl. aki elvesztette a breviáriumát; ilyen esetben azonban, ha az illető valamilyen részt el tud végezni az aznapi zsolozsmából emlékeztetből, súlyos bűn terhe alatt tartozik azt elvégezni.

5. Nekünk ferenceseknek még sajátos kiváltságaink is vannak a zsolozsmát illetőleg. Az első kiváltságot 1516-ban X. Leó pápától kaptuk, mely így hangzik: «Regulare posse extra chorum, quando soli et privatim recitant, totum officium recitare mentaliter.»²¹ Egyes moralisták, mint Tamburini, Lugo, Lessius és többen mások azt állítják, hogy ez a kiváltság már megszűnt, mert XV. Gergely (per bullam Ro-

²⁰ Prümmer O. P.: II. Nr. 378-79., Gencot Nr. 60-62., Piscitta — Gennaro Nr. 108-110., Noldin: De Praec. Nr. 774., Mihályfi i. m. 323 l.

²¹ Mecchegiani P. O. F. M.: Juris prudentia ecclesiastica. Ad usum et commoditatem utriusque cleri. Ad Claras Aquas 1904: II. 23-26 p., Coronata: I. Nr. 617., Piat: Praelectiones Juris Regularis, I. 336 p., S. Alphonsus:

manus pontifex 2. Jul. 1622) és VIII. Orbán pápa minden élő szóval adott kiváltságot visszavontak és mint több moralista egybehangzóan állapítja, ilyen volt ez a kiváltság is. De néhányan az ellenkezőjét állítják (Navarrus, Salamanticenses, Rodriguez); azaz, hogy ez a visszavonás csak V. Pius pápa előtt adott szóbeli kiváltságokra vonatkozik, nem pedig azokra is, amelyeket V. Pius még bullával is megerősített. Ehhez járul még az is, hogy X. Leó kiváltsága nem volt más, mint a közjognak a kinyilvánítása és mint ilyent nem vontak vissza. Vannak azonban, akik itt megjegyzik, hogy ez a kiváltság csak a csendes részekre vonatkozik. Ez az állítás alaptalan, mert mint fentebb mondtuk, a kiváltság szövegében: az egész kiváltság az egész zsolozsmára vonatkozik. Megjegyzendő azonban, hogy ezt a kiváltságot csak azért kaptuk, hogy nagyobb áhítattal és buzgósággal végezzük a zsolozsmát, nem pedig azért, hogy vele visszaéljünk, azaz, hogy a zsolozsmát gyorsan elhadarjuk. A C. I. C. Can. 78 ki is mondja, hogy akik a megengedett kiváltsággal visszaélnék, azok büntetésképen el is vesztik azt. Ezt a visszaélést az előjárók tartoznak följelenteni a Szentszéknek. 1533-ban VII. Kelemen pápa «Dudum» kezdetű leiratával kaptuk a következő kiváltságot, mely hatalmat adott az előjáróknak, hogy mindazon rendtagoknak, akik valamilyen erős munkával foglalkoznak (tanítással, gyóntalással), a zsolozsma végzésének kötelezettségét átváltoztathatják a következőkre: 6—7 zsoltár, 7 Pater és 2 Credo. Ha valaki pedig komoly beteg, annak egy Pater és 7 Ave.²² 1841-ben kaptuk az utolsó kiváltságot, mely szerint, ha valaki beteg, akkor a zsolozsma helyett elmondhat 1 Patert és 7 Avet, ha valaki pedig súlyos beteg, annak elégséges a jószándék is.²³ A Klarissák pedig IV. Ince pápától azt a kiváltságot kapták, hogy a zsolozsma helyett észszerű okból elvégezhetik a dolgozó nővérek imádságát is (76 Pater).²⁴ Communicatio révén pedig ezt a kiváltságot mi is élvezhetjük. Ilyen észszerű ok lehet valamilyen komoly elfoglaltság, nagy aggályosság a gyónásban, a zsolozsma körül stb.

Mindezekből láthatjuk tehát, hogy az egyház pontos szabályokat ír elő a zsolozsma végzésére. Tartasuk ezeket lelkiismeretesen szem előtt. Lehet a zsolozsma számunkra kötelezettség — sőt az is — de ne legyen sohasem teher. Ha egy papi életet a zsolozsmából kiáradó szellem hat át, ha naponta többször is szívből felkiáltunk: Deus in adjutorium meum intende!, akkor életünk alkonyán, utolsó Completoriumán az agg Simeon boldog, nyugodt lelkiületével mi is elmondhatjuk: «Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace!»

Fr. Szilviusz.

²² Piat: i. m. I. 338. p.

²³ Schneider: Rescripta Auth. S. C. Indulg. 336. p. caerem. rom. seraph. Th. Mor. IV. Nr. 64.

²⁴ IV. Ince: Piat i. m. 339-340 p., Coronata I. Nr. 617.

TÁRCA

Tamás atya fermánja.

A köd foszladozó fátylát kopottra szívta aranyos fényözönével a Nap bátyó. Enyhén lengedező szél szaggatta meg a ködfátyolt, dévaj jókedvvel markolta meg a ködcafátokat és beledobálta a Dunába. Ott még tartotta magát egy ideig a köd, de aztán elmerült a csobogó vizű hatalmas folyamban. A kék Dunán tutuló hajók elnyújtott vonítása mint az ünneprontó bús sírás rezgett a levegőben.

— Semmi sem rontja ezen kívül az ünnepi csendet — merengett Tamás atya megittasulva a tavaszi természet titkokat bontogató ünnepétől. Jól esett megpihennie hosszú gyaloglása közben a pázsitos budai domboldalon. Innen beláthatott a ködtakaró alól kibontakozó Alföldre: erre visz az útja ezután.

A domb lábánál kihalt, poros út lapult. Azaz nem is volt olyan kihalt az út, mert előkelő török lovas közeledett rajta lassan. Jóval mögötte léptetett a kísérete. Tamás atya megismerte a török urat, látta már többször: a budai basa őkegyelmessége volt az. Tamás atya gondolt egy merészet és pár perc múlva ott állt alázatosan a kegyelmes Mahmud basa előtt, kívánta rá Isten áldását, hogy növezzze meg Allah szakállát kétakkorára.

— Nos, mi a kérésed, gyaurok dervise — kérdezte jóakaratóan a basa.

Tamás atya elpanaszolta a sok zaklatást, aminek a jászberényi, gyöngyösi és szegedi testvérek ki vannak téve; azért esedezett a basához, adjon neki olyan menlevelet, amivel a testvérek biztonságban látogathassák meg az elhagyott magyarokat.

— Jól van, dervis, megkapod amit kértél — örvendeztette meg Tamás atya szívét a basa. Hátra szólt mindjárt íródeákjának, de mivel nem volt közelben az írásra alkalmas hely, azt mondja a basa Tamás atyának:

— Na, dervis, ha levelet akarsz, tartsd a hátad.

Tamás atya kénytelen kellelten hidat csinált és az íródeák a hátán írta meg a fermánt. Aztán derekát ropogtatva feltápáskodott, megköszönte a fermánt és hajlongva távozott a jóindulatúan nevető basa kegyelmes színe elől.

— Jorgalmas Istenem, segíjts meg ezeknek utána is, ha eleddig segéjlettél — fohászkozott neki a nagy útnak.

Bizony, nagyon fontos most, hogy biztonságban utazzék, mert aranykelyhet visz iszákjában a szegedi házfőnöknek, Antal atyának ezüstmiséjére. A pozsonyi hívek ajándéka. Féltve lapul meg az iszákban, mintha veszély fenyegetné, de azért majd csak eljut Szögedébe.

Tamás atyát nagy örömmel fogadták a falvakban, amerre csak elvitt útja. Ritka vendég volt akkoriban a katolikus pap, csak ilyen mezejtlábas csellengő barátok keresték fel olykor-

olykor a letarolt magyar földön küzködő falu magyarjait. Volt ideje bőven Tamás atyának. Meg ismerkedett is, mert ez lesz a munkatere ezentúl. A Szörzés Szögedébe helyezte, hogy a többiekkel még nagyobb erőfeszítéssel mentse a magyarságnak és a kereszténységnek, ami még menthető. Szeged végvár, ki kell tartaniok, amíg megkönyörül árva népén az irgalmas Isten. Tamás atya prédikált, gyóntatott, vigasztalta, bátorította a felnőtteket, benézett muskátlivirágos kis házukba. Ha bölcsőben fekvő kis magyart talált, megápolgatta, megringatgatta. Mindenkihez volt egy-két szerető szíves szava.

Végeláthatatlan, virághímes tavaszi mezőkön vitt az útja. Százsorszép, pipacs, rezeda, kék buzavirág, meg szarkaláb tarka virágszőnyeget terítettek lába alá. Félve kérdezte a virágokat, hogy megmaradnak-e magyarnak. Megkérdezte a falu magyarjait is, hogy kitartanak-e hűségesen magyarságuk és kereszténységük mellett. A lengedező szélben százsoros, ezerszeres igent intettek a mezei virágok. A falu magyarjai nem bizonykodtak sokat, csak egyszer mondták az igent, de ebben benne zenélt egész hősi lelkük.

Kiskúnmajában találkozott a kiskúnfélegyházai bég csapataival. A bég hajtóvadászatot tartott már napok óta a majsai nagyerdőkben és környékén szökött katonákra és szegénylegényekre. Úgy elszaporodtak már ezek a vidéken, hogy megakasztották Szeged felé a forgalmat. A majsaiak intették Tamás atyát várja meg míg tűrhetően megtisztílják az utat, de Tamás atya csak mosolygott. Olyan simán ment eddig az útja. Ha felmutatta a fermánt, mindenütt nagy hajbókolással tértek ki előle. Meg aztán az ilyen tekergő barátan ki keresne kincseket? De azért szívesen vette, hogy a bég még előtte elindította csapatát. Így nagyobb nyugalommal vágott neki az erdő rengetegén keresztül-vívó útnak.

Jól benn járt már a sűrűben, mikor egy álarcos török katonaszökevény állt eléje és rákiáltott, hogyha kedves az élete, adja elő minden kincsét. Tamás atya nem vesztette el nyugalomát. Meglobogtatta a katona orra előtt a fermánt:

— De ézós, atyámfia, nézjed eme fermánt, az kegyes budai pasa úr parancsolatját. Tudom, te tévedésben vagy és engem utamra bocsájtasz.

A katona elvette a fermánt, nézegette egy darabig. Nem értett ugyan az íráshoz, de jól ismerte a főbasa pecsétjét. Nagy tisztelettel homlokához és melléhez érintette, de aztán felkacagott és bő nadrágja zsebébe dugta a fermánt.

— No, de most már a kincseket, koszlott gyaur dervise, — fenyegetőzött a katona.

— De hajszen látád a fermánt — lepődött meg Tamás atya.

— Nincs is néked fermánod — vigyorodott el a katona. — Elő hát a kincessel, mert nem érek rá!

— Igen, elő a kincssel, gyaur kutva — dörgött mögöttük egy mély hang. Gazdája szintén szökött katona. Úgy látszik most találkozottak először a haramiák, mert ahogy összevillant a te-

kintetük, látszott, mindegyik azon gondolkozott, hogy kaparíntsa meg egyedül a barátnál lévő kincset. Tudták ezek jól, hogy a csellengő, falukra misézni járó barátok magukkal szokták vinni iszákjukban a kelyhüket. Tamás atyától is ezt akarták most kicsikarni.

— Hagyj itt ez az én prédám, — szólt az első katona.

— De osztozunk, mert én is lestem rá — mondta a másik.

— Nem!

— De!

— Allah verjen meg...

— Szaggassa ki a szakálladat — ordította másik és jobban megmarkolta a handzsárát.

A bég emberei ezalatt mind összébb szorították a kört. Tamás atya hallott is messziről lódobogást, de hát addig ki tudja mi lesz.

— Ézös atyámfiái — mondta huncutul a katonáknak — látom én, hogy a miséző kelyhemet akarjátok. Már tudom, hogy Allah valamelyikteknek rendelte. De tegyen Allah igazságot. Mert Allah igazságos.

— Allah igazságos, — hagyta helyben mind a kettő.

— Nahát várjalok egy kicsit emitt — mondta Tamás atya, — vagy husz lépésre előbbre viszem az iszákot és ott leteszem a porba. Akinek Allah gyorsabb lábat adott, azé legyen a kehely.

— Legyen azé — egyeztek bele a haramiák.

Tamás atya szép komótosan ment, hogy még a gyanujuk sem ébredjen fel a rablóknak. A bekerítő csapat lovainak prűszkölése, dobogása mind élesebben hangzott. De még mindig nem mutatkozott a közelben segítség. Vagy harminc lépésre letette tehát búsan iszákját a földre. Na, gondolta, oda a szép kehely.

A katonák egy vonalba álltak a futáshoz. Tamás atya tapsolt nekik, mire fergetegként elindultak az iszák felé. Hej, de sajnálta már Tamás atya, hogy még egy kicsit nem várakoztatta meg őket. Az útkanyarnál feltűnt az első lovas. Ő vette csak észre, azok ketten veszettül loholtak, az első haramia már odaért, megragadta a tarisznyát, de a másik a handzsára boldogabb végével úgy fejbekólintotta, hogy csak elhuppadt a porban.

Tamás atya vagy öt lépésről nézte ezt, mikor aztán a bég katonái elég közel voltak már, torkaaszakadtából elkiáltotta magát:

— Gyilkosok, rablók, haramiák!...

A pajtását leütő haramia még le sem nyúlt az iszákért, fenyegetően lóbálta meg handzsárát, de abban a pillanatban ő is észrevette a veszélyt. Az életét akarta legalább megmenteni és futásnak eredt. De a bég emberei észrevették és utána vetették magukat. Tamás atya magára maradt, körülnézett és mivel nem látott senkit, kivette a leütött haramia bő nadrágjának zsebéből a fermánt.

Nemsokára megkötözve hozták az elfogott haramiát.

— Miért csellengesz egyedül, — kiáltott dühösen a barátira a katonák agája.

De Tamás atya csak megmutatta a fermánt, mire a katonák tiszteletteljesen bókoltak az írás előtt. Az aga még akadémuskodott az iszákkal, szeretne volna magának megkaparintani a kelyhet, de szerencsére a fermán mégis csak nagyobb úr volt, mint az aga. Hiába a budai basa ökegyelmességével mégsem mert újjat húzni.

Tamás atya megköszönte a szíves védelmet és tovább állt. Két nap múlva megérkezett Szögedébe. Éppen jókor, mert mindössze pár nap volt még csak hátra Antal atya, a házfőnök ezüstmiséjéig.

— Nesze, ézös bátyám — adta át a házfőnök atyának a kelyhet, a messze pozsonyi hívek gazdag ajándékát. — Megőrizém ezt néked, de engem meg eme fermán őrizze meg.

— Köszönöm, ézös öcsém, — hálálkodott a házfőnök, — mi meg eme fermánt őrizzük meg az mi leveles-házunkban az utókornak.

Méltán szakadt ki a csodálkozó felkiáltás a krónikásból:

«Bárki is láthatja ebből, hogy milyen volt a mi őseinknek az állapotja és körülményei azokban a kellemetlen időkben, amikor a török állhatatlansága és kegyetlensége uralkodott és mennyit kellett nekik szenvedniük, hogy a maroknyi magyarságot megmentsék az igaz hitnek és a magyarságnak...»

Fr. Vid. IV. é. t.

Életünkből.

Okt. 18. Színes álmok valósága: Erdély! A pergő kockák lapjain meglekintettük a bevonulást. Gondolatban elzarándokoltunk minden felé, amerre a barát-sors — magyar-sors Erdély földjét 20 évi kemény tűzben szentlé, drágává avatta.

Okt. 23. Rendtartományunk égi védőjének ünnepe: Kapisztrán Szent János. Adj Uram, új Hunyadiakat, de adj melléjük sok keménykötésű rettenthetetlen, bízó magyar Kapisztránokat is.

Okt. 27. Krisztus Király ünnepén ünnepi missziós est volt az ebédlőben. «Krisztus Király csak egy a vágyunk... hogy minden ajk csak téged áldjon...»

Okt. 30. Pelbárt testvérünk súlyos gyomorvérzéssel kórházban fekszik, de reméljük, hogy állapota rövidesen jobbra fordul.

Nov. 12. Szeretett Magiszter Atyánk névünnepe. Az ünnep fényében, a szentmisén megtárult lélekkel kértük a Teremtő Erőt, hogy szeretett Mesterünknek egyetlen célja: az új magyar barát bennünk megvalósulhasson. Sok-sok áldozatos lemondásáért, tűrő bizásáért áldja meg az isteni Mester. Ad multos annos!

Dec. 6. Mikulás-est. Megint eljött közénk Szent Miklós püspök. Bő puttyában nekünk is sok mindent hozott: hálásan köszönjük!

Dec. 8. Az Egyházirodalmi Iskola díszgyűlése a Kultúrházban. Főt. P. Provinciális s nagyszámú előkelő közönség jelenlétében. 1. sz. Bevezető beszéd, mondotta Főtisztelendő P. Magiszter. 2. sz. Harmat A.: Hazafias Mária-ének, előadja a Főiskola énekkara. 3. sz. Új magyar feladatok, új arcú fiatalok: Jusztinián testvér. szabadelőadása. 4. sz.: Néphalladaink lelke, előadta Alajos testvér, a Kis-Kar közreműködésével. 5. sz. Világosság vagy sötétség? Cecil és Vid testvérek beszélgetése. 6. sz. Brahms: Keringő

Hubay: Csárdajelenet, hegedűn játszotta János testvér, zongorán kísérte Alajos testvér, 7. sz. Zárószó — mondta Főtisztelendő P. Scrotty Pál Tartományfőnök Atyánk, az Egyházirodalmi Iskola Fővédnöke. 8. sz. Egressy-Vörösmarty: Szózat, énekelte a Főiskola énekkara.

Dec. 17. Sapienua estjén Emil szenior-testvér tartalmas latin beszédben emlékezett meg az ünnep jelentőségéről. Főtisztelendő Házfőnök Atya tea-estel auoit. Hálás kézcsókkal köszönjük.

Dec. 20. Négy fiatal papi lélek: Jusztinián, Celerin, Oszkár, János, testvér szent fogauással örökre az Urnak adta magát. Új fegyvertársak az aratásba-indulók csapatában, Szent Ferenc Atyánk vigyázza örök kötéstetek!

Dec. 23. Alajos testvér szerencsés mandula operáció után ismét körünkbe érkezett.

Dec. 25. «Leszállt a földre a legszebb éjjel...» Künn a nagy világ lángol — Mi még ünnepeihetünk. Meghiit, csendes rendházban, csillogó fenyőgalay, jászolka, sok szép ajándék mellett hálásan gondolunk gondos jótevőinkre. Szereleit Tartományfőnök Atyánk jóvoltából a karácsonyfa alatti nagy csomag várt mindenkire. A legöregebbek Schütz: Dogmatikáját, a többi testvérek Tower-Ilmian I., II. kötet, P. Juvenál: Ferenc Testvér útján, P. Sándor: Sándor: közelebb hozzá c. könyveket kaptuk. — P. Fausztin és P. Otmar házfőnök atyák karácsonyi ajánukát hálás szívvel köszönjük. A kis Jézuska írja föl szereleit Provinciális Atya és minden jótevő nemes nagylelkűségét. — Egy másik gondolatot szédült otthonokat, megtört szíveket láogatlunk. 1940 karácsonya ez.

Dec 28. Az Egyházirodalmi Iskola új tisztikart választott. Titkár lett: Alajos testvér, segédtitkár Rupert testvér, Jegyző: Pelbárt testvér, helyettese Cecil testvér. Az elméleti szakosztály vezetője Vendel testvér, gyakorlati Semjén testvér, szépirodalmi Jusztinián testvér, a missziós szakosztály vezetője Oszkár testvér. Könyvtárosok: Szilás, Gergely, Rupert testvérek. Az Iskola levelezője Tóbiás testvér. Egységben az erő, ha Isten segít, az eredmény nem késik! Éljenek!

Dec. 31. Szilveszter-este. Ismét lejjebb léptünk a létrán — lejjebb a sírba. De talán feljebb is hágtunk — közelebb az Éghez! Rövid, hangulatos est keretében néhány szindarabot, bűvészmulatványt, zeneszámot mutattunk be. Utána Házfőnök Atya teával vendégelte meg a szereplőket és a mt. hallgatóságot. — A kápolnából azzal tértünk cellánkba: jöjjön a jobb, békés magyar jövő!

1941 Jan. 1. Az Újév mesgyéjén szeretettel köszöntöttük Ft. Magiszter Atyát. Egy pillantás még a múlté, de szemünk már a jövőbe néz. Mit hoz? Az oltár inleget, biztatgat sok apró remény. Állunk és várunk. Magiszter Atyánk jelmondata a miénk is: Nem ígérünk, cselekszünk.

Jan. 5. Csillogó karácsony! — Vége már. Az új év számát, új áldását vittük kis cellánkba. Kívül kialudt a karácsonyfény — belül a munka ütemén lobog tovább. Megkezdődött a hivatalos előkészület.

Jan. 10. Első vizsga. A felsőben szentírásból, az alsósoknál dogmatika fundamentálisból volt írásbeli.

Jan. 17. A nyomós, nehéz órák terhe másodszor is beért: dogmatikából és morálisból vizsgáltunk.

Jan. 24. Vége az előkészületeknek. Utolsó vizsgáink: morális és szónoklattan a felsőben, az alsóban szentírás és zsidó nyelvtan. A jó eredmény biztató megnyugvásával (?) magunk mögött hagyjuk a félévet. Ezzel is dagabban keressük a jövő kincsét, a papi jellem bennünk rajzolódó vonalait.

Jan. 27. Félévi «próba-prédikációk».

Febr. 6. Főt. P. Hermann Hermenegild, Exmin. Prov. szeretett Házfőnök Atyánk Isten kegyelméből ezüstmiséjéhez érkezett. A 25 éves papi jubileum láttán egybecsendült kispapi szívünk dobbanása: Erte imádkoztunk! Mint a pacsirta önfelédlt dala csatlant ajkunkon a Missa Jesu Christi Sacerdotis ujjongása. Tu es sacerdos in aeternum... Hosszú Mementója alatt a mult beszélt: 25 éves kemény papi munkájában hány előre, hány holtra kellett visszagondolnia... Szentmiséje végén a Christus Vincit dallama csengett a kápolnában, szeretett Főatyánk pedig legelső ezüstmisés áldását csókoltá ránk.

De Tamás atya csak megmulatta a fermánt, mire a katonák tiszteletteljesen bókoltak az írás előtt. Az aga még akadémikuskodott az iszákkal, szerette volna magának megkaparintani a kelyhet, de szerencsére a fermán mégis csak nagyobb úr volt, mint az aga. Hiába a budai basa ökegyelmességével mégsem mert újjat húzni.

Tamás atya megköszönte a szíves védelmet és tovább állt. Két nap múlva megérkezett Szögedébe. Eppen jókor, mert mindössze pár nap volt még csak hátra Antal atya, a házfőnök ezüstmiséjéig.

— Nesze, ézös bátyám — adta át a házfőnök atyának a kelyhet, a messze pozsonyi hívek gazdag ajándékát. — Megőrizém ezt néked, de engem meg eme fermán őrizze meg.

— Köszönöm, ézös öcsém, hálálkodott a házfőnök, — mi meg eme fermánt őrizzük meg az mi leveles-házunkban az utókornak.

Méltán szakadt ki a csodálkozó felkiáltás a krónikásból:

«Bárki is láthatja ebből, hogy milyen volt a mi őseinknek az állapota és körülményei azokban a kellemetlen időkben, amikor a török állhatatlansága és kegyetlensége uralkodott és mennyit kellett nekik szenvedniük, hogy a maroknyi magyarságot megmentsék az igaz hitnek és a magyarságnak...»

Fr. Vid. IV. é. t.

Életünkből.

Okt. 18. Színes álmok valósága: Erdély! A pergő kockák lapjain megtekintettük a bevonulást. Gondolatban elzarándokoltunk minden felé, amerre a barát-sors — magyar-sors Erdély földjét 20 évi kemény tűzben szentlé, drágává avatta.

Okt. 23. Rendtartományunk égi védőjének ünnepe: Kapisztrán Szent János. Adj Uram, új Hunyadiakat, de adj melléjük sok keménykötésű rettentetellen, bízó magyar Kapisztránokat is.

Okt. 27. Krisztus Király ünnepén ünnepi missziós est volt az ebédlőben. «Krisztus Király csak egy a vágyunk... hogy minden ajk csak téged áldjon...»

Okt. 30. Pelbárt testvérünk súlyos gyomorvérzéssel kórházban fekszik, de reméljük, hogy állapota rövidesen jobbra fordul.

Nov. 12. Szeretett Magiszter Atyánk névünnepe. Az ünnep fényében, a szentmisén megtárult lélekkel kértük a Teremtő Erőt, hogy szeretett Mesterünknek egyetlen célja: az új magyar barát bennünk megvalósulhasson. Sok-sok áldozatos lemondásáért, tűrő bizásáért áldja meg az isteni Mester. Ad multos annos!

Dec. 6. Mikulás-est. Megint eljött közénk Szent Miklós püspök. Bő puttonyában nekünk is sok mindent hozott: hálásan köszönjük!

Dec. 8. Az Egyházirodalmi Iskola díszgyűlése a Kultúrházban. Főt. P. Provinciális s nagyszámú előkelő közönség jelenlétében. 1. sz. Bevezető beszéd, mondotta Főtisztelendő P. Magiszter. 2. sz. Harmat A.: Hazafias Mária-ének, előadja a Főiskola énekkara. 3. sz. Új magyar feladatok, új arcú fiatalok: Jusztinián testvér. szabadelőadása. 4. sz.: Néphalladaink lelke, előadta Alajos testvér, a Kis-Kar közreműködésével. 5. sz. Világosság vagy sötétség? Cecil és Vid testvérek beszélgetése. 6. sz. Brahms: Keringő

Hubay: Csárdajelenet, hegedűn játszotta János testvér, zongorán kísérte Alajos testvér, 7. sz. Zárószó — mondotta Fótiszlelendő P. Scuroty Pál Tartományonök Atyánk, az Egyházirodalmi Iskola Fővédnöke. 8. sz. Egressy-Vörösmariy: Szózat, énekelte a Főiskola énekkara.

Dec. 17. Sapientia estjén Emil szenior-testvér tartalmaz latin beszédben emlékezett meg az ünnep jelentőségéről. Fótiszlelendő Házfőnök Atya tea-estel auoit. Hálás kézsókkal köszönjük.

Dec. 20. Négy fiatal papi lélek: Jusztinián, Celerin, Oszkár, János, testvér szent fogadással örökre az Úrnak adia magát. Új fegyvertársak az aratásba-induók csapatában, Szent Ferenc Atyánk vigyázza örök kötéstetek!

Dec. 23. Alajos testvér szerencsés mandula operáció után ismét körünkbe érkezett.

Dec. 25. «Leszállt a földre a legszebb éjjel...» Künn a nagy világ lángol — Mi még ünnepehelünk. Meghiit, csendes rendházban, csillogó tenyőgaly, játszolja, sok szép ajándék mellett hálásan gondolunk gondos jótevőinkre. Szereleit Tartományfőnök Atyánk jóvoitából a karácsonyfa aiatu nagy csomag várt mindenkire. A legöregebbek Schütz: Dogmatikáját, a többi testvérek Tower-Illemian I., II. kötet, P. Juvenál: Ferenc Testvér útján, P. Sándor: Sándor: Közelebb hozzá c. könyveket kaptuk. — P. Fausztin és P. Otimár házfőnök atyák karácsonyi ajánuékát hálás szívvel köszönjük. A kis Jézuska írja föl szereleit Provinciális Atya és minden jótevő nemes nagylelkűségét. — Egy másik gondolatall szédült otthonokat, meglört szíveket láogalunk. 1940 karácsonya ez.

Dec 28. Az Egyházirodalmi Iskola új tisztikart választott. Titkár lett: Alajos testvér, segédtitkár Rupert testvér, Jegyző: Pelbárt testvér, helyetese Cecil testvér. Az elméleti szakosztály vezetője Vendel testvér, gyakorlatié Semjén testvér, szépirodalmié Jusztinián testvér, a missziós szakosztály vezetője Oszkár testvér. Könyvtárosok: Szilás, Gergely, Rupert testvérek. Az Iskola levelezője Tóbiás testvér. Egységben az erő, ha Isten segít, az eredmény nem késik! Eljenek!

Dec. 31. Szilveszter-este. Ismét lejjebb léptünk a létrán — lejjebb a sírba. De talán feljebb is hágtunk — közelebb az Éghez! Rövid, hangulatos est keretében néhány szindarabot, bűvészmulatványt, zenezámot mutattunk be. Utána Házfőnök Atya teával vendégelte meg a szereplőket és a mt. hallgatóságot. — A kápolnából azzal tértünk cellánkba: jöjjön a jobb, békés magyar jövendő!

1941 Jan. 1. Az Ujév mesgyéjén szeretettel köszöntöttük Ft. Magiszter Atyát. Egy pillantás még a múlté, de szemünk már a jövőbe néz. Mit hoz? Az oltár inleget, biztatgat sok apró remény. Állunk és várunk. Magiszter Atyánk jelmondata a miénk is: Nem ígérünk, cselekszünk.

Jan. 5. Csillogó karácsony! — Vége már. Az új év számát, új áldását vittük kis cellánkba. Kívül kialudt a karácsonyfény — belül a munka ütemén lobog tovább. Megkezdődött a hivatalos előkészület.

Jan. 10. Első vizsga. A felsőben szentírásból, az alsósoknál dogmatika fundamentálisból volt írásbeli.

Jan. 17. A nyomós, nehéz órák terhe másodszer is beért: dogmatikából és morálisból vizsgáztunk.

Jan. 24. Vége az előkészületeknek. Utolsó vizsgáink: morális és szónoklattan a felsőben, az alsóban szentírás és zsidó nyelvtan. A jó eredmény biztató megnyugvásával (?) magunk mögött hagyjuk a félévet. Ezzel is gazdagabban keressük a jövő kincsét, a papi jellem bennünk rajzolódó vonalait.

Jan. 27. Félévi «próba-prédikációk».

Febr. 6. Főt. P. Hermann Hermenegild, Exmin. Prov. szeretett Házfőnök Atyánk Isten kegyelméből ezüstmiséjéhez érkezett. A 25 éves papi jubileum láttán egybecsendült kispapi szívünk dobbanása: Érte imádkoztunk! Mint a pacsirta önfelédit dala csatlant ajkunkon a Missa Jesu Christi Sacerdotis ujjongása. Tu es sacerdos in aeternum... Hosszú Mementója alatt a mult beszélt: 25 éves kemény papi munkájában hány előre, hány holtra kellett visszagondolnia... Szentmiséje végén a Christus Vincit dallama csengett a kápolnában, szeretett Főatyánk pedig legelső ezüstmisés áldását csókoltá ránk.

Délelőtt fél 11 ó.-kor az Egyházirodalmi Iskola ünnepi ülésel köszöntötte egykori elnökét, mostani nemes támogatóját. — Műsor: 1. sz. A Főiskola Kis-kara Halmos László köszöntőjével üdvözölte az ünnepeket. — 2. sz. Jusztinián testvér ünnepi beszéde. 3. sz. Gennadius Ezüstmisére c. költeményét szavalta Celerin testvér. 4. sz. Pelbárt testvér: A pászka vacsora a szentmisében c. értekezését olvasta fel. 5. sz. Halmos L. Sik S.: Asszisi Szent Ferenc Naphimnusa; előadta a Főiskola énekkara. 6. sz. Tamás Atya fermánja, elbeszélés, írta: Vid testvér. 7. sz. Brahms 49. mű, előadta János és Cecil testvér. Bihari: Bercsényi nótája, hegedűszóló, bemutatta János testvér. A gyűlés végén szeretett Főatyánk lépett az emelvényre. A meghitt családi közelségben megköszönte az ünneppé alakult ülést. Színes, meleg szaván egybefűzte a díszokmány buzavirágát, pipacsát, az ünnepi gondolatokat, szívünk lelkes dallamát, mind-mind... Jó Főatyánk így vág neki az új jövőnek. Csak egyet kér: másoljuk le a Missa J. Chr. Sacerdotis szövegét, ezt akarja eltenni: a koporsóba is! Búcsúzóul Halmos L.: Köszöntőjében énekeltük: Máskor is eljövünk még, Ha az Isten éltet még, Hisszük. Téged soká éltet, mert szeret az ég!

Febr. 9. Főt. Exminiszter Atyánk nyilvános ünneplése. D. e. 9 ó.-kor Főt. Tartományfőnök Atya vezetésével indult meg Exminiszter Atyánk a fényes segédlettel, Szolnok, Jászberény, Eger, Salgótarján házfőnökei, atyái között, fiai körében az ezüstmisést oltár felé. Bach zugott az orgonán. Két oldalt a város, a katonaság tömött sora várta. Az ünnepi oltár oromzatán fénykehely villódzott. Az örökzöld csokrok sötétjéből száz élő szemként 100 szál szegfű integetett. A Veni Creator, a szentmise, Főt. Monostory Adorján prépost plébános úr ünnepi beszéde, Te Deum és áldás: egy-egy gyöngy volt az Ezüstmisést áldozatában. — Szentmise után a zsufolásig megtelt Kultúrházban az Egyházközség díszgyűlése következett. A város polgármestere, az egyházközségi elnök, az egyesületek megbízottai mondtak üdvözlő szavakat. A testvér egyházközség és papjai köszöntését Főt. Monostory prépost-plébános úr hozta, az énekkarok friss alkalmi énekeket adtak elő. Ft. Tartományfőnök Atyánk a Szentatya külön leiratát nyújtotta át és a Rendtartomány jókívánságait tolmácsolta. Megható volt a leányegyesületek, elemisták, a kis óvodások egyszerű gyermeki üdvözlése. Ft. Exminiszter Atya köszönete a jókívánságok után a hála hangján szólt. Bizó reménye terveiben már a jövőt bontogatta. Szerény óhajta az volt, hogy barátai, tisztelői Isten segítségével valóban azt kapják, azt találják meg személyében, akire várnak. Ez a mi gyermeki szívünk csendes kívánsága is: az eljövendő ötvenes útjelző elé!

Febr. 10. Ft. Tartományfőnök Atyánk szíves nálunk időzésével tisztelt meg bennünket. Velünk szórakozott: élveztük közvetlen meleg szavait. Csapongó derűs gondolatainál örömmel időztünk. Boldogan vettük szíves engedélyéből a másnapi szünetet. Eljen!

Febr. 12. Ft. Tartományfőnök Atyánk és lektor Atyáink gondoskodása folytán mindenki megkapja a papi élethez szükséges kompendiumokat. Most az alsósok részesültek ebben az ajándékban. Codex Iuris Canonicit és Sipos: Enchiridionját kapták — utánpótlással majd rövidesen mindnyájan forgathatjuk. A gondos figyelmet szorgalommal háláljuk meg.

Febr. 13. Az Egyházirodalmi Iskola Uniósgyűlést rendezett. A régi kapcsolatok történeti emléket néztük a mai helyzet tükrében. A kis kar görögkatolikus népéneke ünnepi hangulattal telítette a szép ülést. Ha Isten segít, reméljük, hogy az uniósi szellem Főiskolánkon egyre mélyül.

Febr. 28. Farsangi estünk volt. Két egyfelvonásos vígjáték, cigány-magánjelenet, alkalmi egyveleg, a faragószerk nótája, tették vídámmá az estet. (Anyagi kár kevés — családás...)

Febr. 26. Hamu hull a homlokunkra. Bennünk zsong: «Boldogok, kik megjavulnak, hamu szaván megindulnak.»

Márc. 2. Alajos testvér hosszú távollét után hazaérkezett. Reméljük, hogy budapesti kezeltetése meghozza teljes gyógyulását. — Tőle vettük a szomorú hírt, hogy Bonaventúra testvér állapota a súlyos tüdővérzés után aggasztóan rosszabbodik. Mindnyájan aggódunk, imádkozunk fölépüléséért.

Főatya jóvoltából megkaptuk Balanyi Gy.: A ferences mozgalom begyökerezése magyar földön és Ibrányi Ferenc: Krisztus a keresztény életeszmeny

c. értekezést. Bőkezű adományaiért hálás szívvel gondolunk szeretett Főatyánkra.

Márc. 6. Minden reményünk megtört. Eljött a halál-nővér és kioltotta Bonaventúra testvérünk pislákoló életmécsesét. Sok szenvedés, igen hosszú távollét után az örök hazában vársz már reánk. Az örök Világosság fényeskedjék neked. Nyugodjál békében!

Márc. 8. Klerikátunk gyászol, de örülünk is. A püspöki városból ma jött haza a boldog választottak első kis csapata. Kriston Endre püspök úr kezéből vette Emil és Jusztinián testvérek az alszerpapságot, míg Alajos, Róbert, Lajos, Alpár, Celerin, Szilás testvér az ördögűző és akolitus rendel. Az örök Főpap kiválasztott Benneteket és vezet az újmisés oltár felé.

Mindenki boldog: emlékeztet és emlékszik a szép napokra. Hálás szívvel gondolunk az egri Házfőnök Atyára és az egész rendházra. Meleg fogadásukért, gondos figyelmükért buzgón imádkozunk: Fizesse meg az Isten százannyi jóval! — Ft. P. Dénes ajándékát mivel háláljuk meg? Fohászainkban megmutatjuk a Fehér Mesternek is

Fr. Simeon krónikás.

Jászberényi krónika.

1940 október 22. Délután Ft. Provinciális Atyánk örvendeztetett meg bennünket látogatásával. Jóságos Főatyánk lebilincselő kedvességgel fogadta hódolatos köszöntésünket. Az a kevés idő, amelyet körünkben töltött, elég volt arra, hogy atyai szerető egyénisége mély hatást gyakoroljon reánk.

Okt. 23. Ma tartottuk meg Kapisztrán szt. János tiszteletére rendezett díszünnepélyünket a Klerikátus nagytermében. A világi főtisztelendő urak mélt. Kele István dr. prelátus úrral az élükön majdnem mindannyian, azonkívül a város világi vezetői közül is szép számmal megjelentek. Műsorunk a következő volt: P. Magiszter megnyitó szavai után 1. Sik-Halmos: Isten nagyságát... (3 szólamú é.), előadta a papnövendékek énekkara, 2. Kapisztrán szt. János egyénisége, beszéd, mondotta Tarcza Aurél II. é. fil., 3. Krüger A.: Jövel Kapisztrán, szavalta Kiss Kornél II. é. fil., 4. Sik-Halmos: Részlet az 59. zsoltárból (3 sz.), énekelte a papnövendékek énekkara, 5. Kapisztrán szt. János szerepe a Nándorfehérvári diadalban, tanulmány, írta és felolvasta Marosszéki Makár II. é. fil., 6. Kerényi-Liszt: Magyar ünnepi dal (3 sz.), énekelte a papnövendékek énekkara, 7. Részlet Zadravetz I. püspök Kapisztrán c. színművéből, előadták a papnövendékek; énekbetétek: Csorda R. Román, O Sancte Francisce (3 sz.), Kodály: Ah hol vagy magyarok..., 8. Zadravetz-Beretvás: Kapisztrán Himnusz, énekelték a papnövendékek. — Az ünnepséget Ft. Házfőnök Atyánk szavai zárták be, majd a közönséggel együtt elénekeltük a magyar Himnuszt.

Okt. 31. Rekollekciós nap. — Elmékedési tárgy: közös életünk alapja, a testvéri szeretet. Arról ismernek meg benneket, hogy az én tanítványaim vagytok...

November 1. Mindenszentek ünnepe. Délután kimentünk a temetőbe, hogy meghalt rendtársaink sírjánál lerójjuk a testvéri szeretet adóját. Az imbolygó apró gertyafények a mulandóságra és az örök világosságra hívták fel a figyelmünket. Egy mély élménnyel gazdagodva tértünk haza.

Nov. 24. Este az ebédlőben Konrád testvérünk tartotta meg a hagvományos szt. Katalin-beszédet, melyben a keresztény filozófia örökbecsű értékeit méltatta. Az egész ház figyelemmel hallgatta a lendületes, klasszikus veretű előadást.

December 1. Délután megnéztük a «Kelet felé» c. filmet. Igazi nemes büszkeséggel, lelkesült örömmel szemléltük honvédeink előrenyomulását, a hazatért Erdély természeti szépségeit.

Dec. 6. Rekollekciós nap. — P. Magiszter a hivatás-tudat szükségességére hívta fel figyelmünket. Ezért a hivatás mibenlétét és annak kellékeit tette napi elmékedésünk tárgyává.

Dec. 16. Ma megtekintettük Kultúrházunkban a Villám-háború c. filmet, a nagy nyugati háború első részét. Megrendült lélekkel szemléltük a modern hadászat döbbenetes teljesítményeit. Be más lenne a világ képe, ha az Evangéliumot tennék meg az erköles mértékévé...

Dec. 21-23. Vizsgák. Elsősöknek Logica és Ontologia, másodikosoknak Psychologia exp. és Cosmologia.

Dec. 24. Mindenütt lázas készülődés. Tisztogatás, díszítés, énekpróba, boldogságtól sugárzó arcok mind azt mutatják, hogy a Kisded Jézus fogadására készülünk. Este félnyolc órai kezdettel megtartottuk kis karácsonyi ünnepségünket az Oratóriumban. Ferences meleg szívvel énekeltük a kedves karácsonyi dallamokat. Kornél testvér beszéde és Plátó testvér szavai csak szította szívünkben a karácsony örömét. A gazdag és értékes könyvajándékért ezúton is hálás köszönetet mondunk Ft. Provinciális Atyánknak. Az isteni Kisded fizesse meg jóságát!

Dec. 25. A Szeretet ünnepén gyermeki szeretettel köszöntöttük fel Magiszter Atyánkat. Ő pedig a szeretetnek arra a nagy hatalmára célozva, mely képes az öldöklő fegyvereket is elcsitítani, felhívta figyelmünket a keresztény optimizmusra, melyet Prohászka püspök így fejezett ki: Hiszek a Szeretet végső győzelmében...

1941. Jan. 5. Jézus névünnepe, templomunk búcsúnapja. A nagymisét mélt. Kele prelátus úr mondta, mi az asszisztenciát szolgáltattuk.

Jan 7-8. Vizsga bölcsellettörténehből. A szóbelin Ft. P. Hermann Hermene-gild Exminiszter Atya elnökölt, mint Praefectus Studii.

14-15. Ismét vizsga. Elsősöknek Psychologia rat., másodikosoknak Theodicea, mindkét évfolyamnak pedig Sociológia. Hála Istennek, Előljáróink szerint is minden vizsgánk szépen sikerült. — Ezen a vizsgán is Ft. Exminister Atyánk elnökölt.

Jan. 16. Hiába van tél, ma olyan az ebédlő, mintha nyár volna: mindenütt virág: ünnepelünk! Szeretett Házfőnök Atyánk névnapján buzgó imánk száll az ég felé, hogy jó Atyánk számára még sok boldog névnapot esdjünk ki.

Jan. 23. Ma kezdtük meg a próbaprédikációkat az ebédlőben. Bár pillanatnyilag ez számunkra izgalmasnak tűnik fel, de hisszük, hogy ezeknek a próbálkozásoknak mi fogjuk hasznát látni.

Február 3. Kipihent fejjel, újult erővel kezdtük meg ma a tanév második szakaszát. Bízunk abban, hogy a jó Isten igyekezetünket látva, ezután sem fogja szent kegyelmét megvonni tőlünk és így a következő félév is eredményesen fog végződni.

Febr. 7. Rekollekciós nap. — Hogy a téveszmék el ne vakítsanak és az emberi gyöngeség el ne kábítson bennünket, Magiszter Atyánk a Krisztus gondolata szerinti igazi klerikus eszményét állította ma elénk az elmélkedésben. Célja volt megadni azt a helyes élet-élgondolást, mely hivatott arra, hogy általa gazdag lelkek lehessünk, hogy mind most, mind a jövőben is helyünket megállni tudó emberek legyünk. Faxit Deus!

Febr. 9. Szeretett Exminister Atyánk ma ünnepelte pappászentelesének 25. éves évfordulóját. Imáinkban kértük az égi Szőlősgazdát, halmozza el kegyelmével, hogy még számos éven át tudjon munkálkodni hűséges szívvel szőlőjében és nyerje meg majd méltó jutalmát.

Febr. 11. Délután a gimnáziumban meghallgattuk Vajda György dr.: A modern gondolkodás címen tartott előadását. A mai ember világnézetének bölcselési alapjait vázolta tartalmas előadásában. Itt is láttuk, hogy amit nekünk tanulnunk kell, azíránt a világ is érdeklődik. Ez is ösztönzésül szolgál az odaadóbb munkára.

Febr. 19. Délután a Kultúrházban a József Nádor-helyőrség Kémelháritás címen tartott rendkívül tanulságos és egyben szórakoztató előadásán vettünk részt.

Febr. 25. Este farsangi előadás az ebédlőben, változatos műsorral. Nemcsak a nézőközönség, hanem még a szereplők is gyakran mulattak egymáson.

Febr. 26. Ma reggel hamut hint fejünkre az Egyház. Memento homo...!

Fr. Aurél krónikás.

Szerkesztésért és kiadásért felel: a gyöngyösi Ferences Hittudományi Főiskola.

Kapisztrán-Nyomda, Vác.

Művezető: Farkass Károly.